

บทที่ 8

สภาพทางเศรษฐกิจ

1. ภาพรวมทางเศรษฐกิจของบรูไน

ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ในปี 2540 เท่ากับ 4.1 % ปี 2541 เท่ากับ 1 % อัตราเงินเฟ้อไม่ได้เพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงมาก เนื่องจากค่าเงินของบรูไนและสิงคโปร์ที่ยังแข็งค่าอยู่ท่ามกลางวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในภูมิภาค ทำให้ราคาสินค้าภายในประเทศ โดยเฉพาะสินค้าอาหารที่นำเข้าจากประเทศในภูมิภาค ไม่ได้เพิ่มสูงมาก

สัดส่วนของ GDP อยู่ในภาคน้ำมันประมาณ 35 % และภาคไม่ใช่ น้ำมัน 64.1 %

อัตราการว่างงานภายในประเทศ ปี 2540 เท่ากับ 5 % ปี 2541 เท่ากับ 5.4 % สำหรับปี 2542 เพิ่มขึ้นประมาณ 6 %

งบประมาณรายจ่ายประจำปี 2541 จำนวน 952 ล้านดอลลาร์บรูไน ปี 2542 จำนวน 950 ล้านดอลลาร์บรูไน และปี 2543 จำนวน 550 ล้านดอลลาร์บรูไน

การค้าต่างประเทศ

การส่งออก น้ำมันและแก๊สธรรมชาติเป็นสินค้าออกที่สำคัญ ซึ่งทำรายได้เข้าประเทศประมาณ 80-90 % ของการส่งออก บรูไนเดือนนโยบายรักษาระดับปริมาณการผลิตน้ำมันไม่ให้สูงเกินไป โดยเมื่อปี 2540 ผลิตน้ำมันดิบประมาณวันละ 163,000 บาร์เรล ปี 2541 ผลิตประมาณวันละ 175,000 บาร์เรล โดยประเทศคู่ค้ารายใหญ่ 5 อันดับแรก ได้แก่ ญี่ปุ่น สหราชอาณาจักร ไทย สิงคโปร์ และไต้หวัน

การนำเข้า บรูไนนำเข้าสินค้าต่าง ๆ จากทั่วโลก สินค้าที่อยู่ในความต้องการอันดับแรกได้แก่ ประเภท Machinery and transport equipment รองลงมา ได้แก่ ประเภทสินค้าอุตสาหกรรม อุปกรณ์บริโภค เคมีภัณฑ์ มูลค่าการนำเข้าปี 2540 ประมาณ 4,689 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

การเงินและการคลังของรัฐบาลขึ้นอยู่กับนโยบายบริหารของกระทรวงการคลังผ่าน Treasury Board, Currency Board และ Brunei Investment Agency โดยไม่มีธนาคารแห่งชาติหรือธนาคารกลาง

บรูไนนำเงินของตุนผูกติดกับเงินของสิงคโปร์ โดยกำหนดค่าของเงินทั้งสองสกุลเท่ากัน (ปัจจุบันอัตราแลกเปลี่ยน 1US\$ = 1.6 BNS) บรูไนไม่เก็บภาษีรายได้บุคคลธรรมดา เก็บเฉพาะภาษีบริษัท (Company Taxation) ในอัตราที่น้อยมากประเทศหนึ่ง

เศรษฐกิจของบรูไนขึ้นอยู่กับอุตสาหกรรมและแก๊สธรรมชาติ ซึ่งเป็นรายได้หลักของประเทศ ปัจจุบันได้มีการพัฒนาอุตสาหกรรมด้านอื่นขึ้นมาบ้าง เช่น อุตสาหกรรมตัดเย็บเสื้อผ้าส่งออกไปยังสหรัฐฯ อุตสาหกรรมปูนซีเมนต์และวัสดุก่อสร้าง

รัฐบาลมีเงินทุนสำรองเงินตราต่างประเทศเป็นจำนวนมาก ไม่มีหนี้สินและเป็นประเทศที่ลงทุนในต่างประเทศมากประเทศหนึ่ง

องค์การพัฒนาเศรษฐกิจและความร่วมมือ (Organization of Economic Development and Cooperation) ซึ่งมีสมาชิก 25 ประเทศ ประกาศว่า บรูไนได้เปลี่ยนสถานะจากประเทศกำลังพัฒนาเป็นประเทศพัฒนาแล้ว ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2539

อย่างไรก็ตาม รัฐบาลบรูไนตระหนักดีว่าทรัพยากรน้ำมันและแก๊สธรรมชาติย่อมมีวันหมดไป รัฐบาลจึงมีนโยบายกระจายความหลากหลายทางเศรษฐกิจ (Economic diversification) โดยส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมอื่น ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้เอกชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศมากขึ้น

ประเทศบรูไนนิยมรับราชการเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นงานด้านบริการ งานก่อสร้าง งานขนส่งและอื่น ๆ รัฐบาลจะจ้างชาวต่างประเทศมาทำแทบทั้งสิ้น อย่างไรก็ตาม ในขณะนี้ รัฐบาลบรูไนก็มีนโยบายผลักดันให้คนบรูไนทำงานทดแทนแรงงานต่างชาติให้มากขึ้น

โครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณูปโภค ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ฉบับที่ 7) (ค.ศ. 1996-2000) โดยรัฐบาลจะใช้จ่ายเงินถึง 7.2 พันล้านเหรียญบรูไน บรูไนสนับสนุนโครงการเขตเติบโตทางเศรษฐกิจภูมิภาค East Asean Growth Area-EAGA ซึ่งประกอบด้วยบรูไน อินโดนีเซีย (กาลิมันตัน) สุราเวสี และอิเรียนชายา) มาเลเซีย (ซาราวักและซาบฮ์) ฟิลิปปินส์ (หมู่เกาะทางใต้) ซึ่งเรียกกันทั่วไปว่า BIMF-EAGA และมีแผนแม่บทซึ่งวางเป้าหมายให้บรูไนเป็นศูนย์กลางการค้าและการท่องเที่ยว

(Service Hub for Trade and Tourism-Shutt) ภายในปี ค.ศ. 2003 และในอนาคตก็หวังว่า บรูไนจะเป็นประตูเชื่อมระหว่างตลาดโลกกับตลาดภายในอนุภูมิภาคอาเซียนตะวันออกด้วย

การลงทุนในต่างประเทศ สำนักงานการลงทุนของบรูไน (Brunei Investment Agency - BIA) ได้ขยายการลงทุนอย่างต่อเนื่องในต่างประเทศในรูปแบบของการถือหุ้นหรือซื้อพันธบัตร ในยุโรป สหรัฐฯ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย และเวียดนาม

นับตั้งแต่ช่วงต้นปี 2541 เป็นต้น บรูไนได้ประสบปัญหาทางเศรษฐกิจเนื่องจากราคาน้ำมันในตลาดโลกได้ตกต่ำอย่างมากเป็นประวัติการณ์ รวมทั้งปัญหาเศรษฐกิจภายในที่ได้รับผลกระทบจากการล้มละลายของบริษัท Amedeo ซึ่งเป็นบริษัทสำคัญภายในประเทศ จากวิกฤตการณ์ดังกล่าวทำให้บรูไนจำต้องตัดทอนงบประมาณรายจ่ายของประเทศลงไปมาก ซึ่งจะมีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ทำให้เศรษฐกิจชะลอตัวลงไปเกือบ 30 % รัฐบาลบรูไนได้พยายามดำเนินนโยบายพัฒนาประเทศอย่างระมัดระวัง การใช้จ่ายต่าง ๆ จะใช้งบประมาณจากรายรับส่วนเกินที่ได้จากภาคอุตสาหกรรมน้ำมันและแก๊สธรรมชาติเท่านั้น นอกจากนี้รัฐบาลพยายามเพิ่มการขยายตัวของภาคเอกชนและสนับสนุนการลงทุนของภาคเอกชนมากกว่าที่ผ่านมาที่รัฐเป็นผู้ลงทุนถึง 2 ใน 3 ของเศรษฐกิจของประเทศ

ข้อดีด้านการค้าและการลงทุนกับบรูไน

บรูไนมีเสถียรภาพทางการเมืองและมีเศรษฐกิจอยู่ในระดับที่ดี ตั้งอยู่ใจกลางกลุ่มประเทศอาเซียน

ไม่เก็บภาษีรายได้บุคคลธรรมดา ภาษีการขายทั่วไป (Sale Tax) ภาษีการผลิต อกรขาออก แต่เก็บเฉพาะภาษีบริษัท และนักลงทุนต่างชาติสามารถได้รับการยกเว้นภาษีบริษัทนานถึง 8 ปี สภาพความเป็นอยู่ค่อนข้างดีเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านบรูไนเป็นตลาดเล็ก แต่การแข่งขันไม่มากนัก รัฐบาลส่งเสริมการประกอบธุรกิจแทบทุกประเภท รวมทั้งมีนโยบายเปิดเสรีทางการค้าโดยยึดมั่นความตกลงพหุภาคี เช่น AFTA GATT เป็นต้น

2. สภาพทางเศรษฐกิจด้านต่าง ๆ

2.1 อุตสาหกรรม

บรูไนมีเศรษฐกิจที่เชื่อมโยงกับรายได้จากกิจการบ่อน้ำมันและแก๊สธรรมชาติอันมากมายมหาศาล เฉพาะน้ำมันที่ผลิตได้มีจำนวนถึง 175,000 บาร์เรล/วัน ปริมาณการผลิตได้ตามตัวเลขนี้จะยังคงมีต่อไปในอนาคตอีกไม่น้อยกว่า 1 ศตวรรษ

การขุดเจาะน้ำมันในบรูไนหรือการผลิตน้ำมันนั้น บริษัทบรูไนเชลล์ปิโตรเลียม จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทร่วมระหว่างรัฐบาลบรูไนกับต่างชาติ แต่มีชาวบรูไนถือหุ้นอยู่ร้อยละ 50 บริษัทที่ถือหุ้นของบรูไนคือ บริษัทบรูไน แอล เอ็น จี จำกัด น้ำมันที่บริษัทบรูไนเชลล์ปิโตรเลียม จำกัดผลิตนั้นถือว่าเป็นผู้ผูกขาดการซื้อขายน้ำมันแต่เพียงผู้เดียวในประเทศบรูไน

รัฐบาลบรูไนตระหนักดีว่า น้ำมันนั้นเป็นทรัพยากรธรรมชาติ แม้สามารถที่จะมีน้ำมันเป็นที่ฐานคำนวณความยาวนานของประเทศนานนับศตวรรษก็ตามที แต่อนาคตของน้ำมันย่อมมีวันหมดได้ ดังนั้นบรูไนจึงพยายามหาทางที่จะมีรายได้ส่วนอื่นเข้ามาทดแทนเสียแต่ต้นแทนที่จะต้องรอให้ถึงวันนั้น

น้ำมันและแก๊สธรรมชาติของบรูไนยังคงเป็นสินค้าออกรายใหญ่ ในปี ค.ศ. 1986 สินค้าส่งออกของบรูไนทั้งหมดมีมูลค่ารวม 203 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ และในจำนวนร้อยละ 99 ของรายได้จากการส่งออกทั้งหมดได้มาจากการส่งออกน้ำมันและแก๊สธรรมชาติ โดยแบ่งเป็นการส่งออกน้ำมันดิบร้อยละ 56.4 แก๊สธรรมชาติร้อยละ 41.9 และผลิตภัณฑ์น้ำมันร้อยละ 0.5 นอกจากนี้ประมาณร้อยละ 90 ของรายได้ภาครัฐบาลยังได้มาจากน้ำมันและแก๊สธรรมชาติ แหล่งน้ำมันดิบและแก๊สธรรมชาติที่ยิ่งใหญ่วางเศรษฐกิจบรูไน ซึ่งทำรายได้แก่รัฐบาลมากกว่า 55% ประเทศบรูไนคาร์สสตามเป็นผู้ผลิตน้ำมันดิบรายใหญ่เป็นอันดับ 3 ในเอเชียอาคเนย์รองจากอินโดนีเซียและมาเลเซีย และเป็นผู้ส่งออกแก๊สธรรมชาติที่ใหญ่ที่สุดเป็นอันดับ 4 ของโลก

น้ำมันดิบ

ในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่แล้วและประมาณ 2 ทศวรรษในศตวรรษนี้มี 6 บริษัทที่ทำกรสำรวจน้ำมันในบรูไน ตามบันทึกที่ได้มีการจดไว้ได้ระบุว่า บ่อน้ำมันแห่งแรกที่ถูกขุดเจาะในปี ค.ศ. 1899 ตั้งอยู่บริเวณใกล้เคียงกับบันดาร์ บรูไน แต่เป็นที่น่าเสียดายอย่างยิ่งที่

บ่อน้ำมันดังกล่าวได้แห้งเหือดลงและไม่ได้ผลผลิต ส่วนบ่ออื่น ๆ นั้นได้มีการขุดเจาะบริเวณจิอูรง ตูตง และลาปี บ่อน้ำมันดังกล่าวนี้ให้ผลไม่เป็นที่น่าพอใจนัก เพราะให้ผลผลิตในปริมาณที่น้อยมาก

ในปี ค.ศ. 1913 บริษัทแองโกลแซกซอน ปิโตรเลียม จำกัด ซึ่งในปัจจุบันนี้รู้จักกันในนามบริษัท บรูไน เซลล์ จำกัด ได้เริ่มทำการสำรวจค้นน้ำมันขึ้น ต่อมาในปี ค.ศ. 1922 บริษัท เซลล์ จำกัด และบริษัทเอเชียติก ปิโตรเลียม จำกัด ได้รับสิทธิสัมปทานในการขุดเจาะน้ำมันที่บรูไน สิทธิดังกล่าวนี้ภายหลังถูกโอนไปยังบริษัท บริติช มาลายัน ปิโตรเลียม จำกัด ซึ่งในที่สุดได้กลายมาเป็นบริษัทบรูไน เซลล์ ปิโตรเลียม จำกัด ในปี ค.ศ. 1957

ในระหว่างปี ค.ศ. 1920-1929 (1920s) หลายบริษัทที่ได้ทำการขุดเจาะน้ำมันในบรูไนได้ถอนตัวออก ทั้งนี้เนื่องจากไม่ได้ผลผลิตตามที่ได้ตั้งเอาไว้ ในที่สุดก็เหลือแต่บริษัท เซลล์ เท่านั้นที่ยังคงดำเนินการขุดเจาะน้ำมันต่อไป

เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 1928 ได้มีการขุดเจาะน้ำมันเป็นครั้งแรกที่ซีเรีย บนชายหาดใกล้เคียงกับแม่น้ำบือเลด ในขณะที่วิธีการขุดเจาะน้ำมันที่ถูกนำมาใช้เป็นที่รู้จักกันในนาม “เคเบิลทูล” วิธีการดังกล่าวไม่เหมือนกับวิธีการขุดเจาะน้ำมันแบบ “โรตารี” ที่มีการใช้กันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน ซึ่งจะรวมไปถึงงานเจาะหลุมบ่อหลาย ๆ ครั้ง ด้วยดาสวานที่ถูกต่อไปยังท่อที่หนักและถูกเกี่ยวโยงด้วยสายเคเบิล หลังจากที่มีการขุดเจาะได้ลงไปหลายฟุตแล้ว ดาสวานก็จะถูกนำออกมาจากบ่อน้ำมันพร้อมด้วยเศษหินที่ถูกเจาะและตัดด้วยดาสวาน ส่วนของเหลวจะถูกคูดออกมาโดยใช้ท่อขนาดใหญ่ที่มีระบบวาล์วติดอยู่ที่ปลายท่อซึ่งถูกหย่อนไปในบ่อ งานดังกล่าวเป็นภาระที่หนักมาก และยังต้องใช้ระยะเวลาที่ยาวนานอีกด้วย

เมื่อวันที่ 5 เมษายน 1929 หลังจากการขุดเจาะเป็นเวลาถึง 9 เดือน โดยความลึกของบ่อประมาณ 974 ฟุตนั้น ปรากฏว่าน้ำมันเริ่มไหลและนี่ก็หมายความว่า ความพยายามข้างต้นได้เริ่มต่อเค้าแห่งความสำเร็จ หลังจากที่ได้ทุ่มเทอุตสาหกรรมมาเป็นเวลานานถึง 16 ปีเต็ม ๆ ความสำเร็จดังกล่าวยังได้หมายถึงกำเนิดของอุตสาหกรรมน้ำมันในประเทศบรูไน

ในขณะที่นั้นกัวลาบือเลดเป็นแค่ชุมชนชาวประมงเล็ก ๆ ที่มีบ้านเรือนตั้งอยู่น้อยกว่า 6 หลังคาเรือน ซีเรีย ซึ่งในปัจจุบันเป็นเมืองที่เจริญและทันสมัยยังไม่ได้เกิดขึ้นในช่วงนั้น และยังไม่มียถนนหนทางที่เชื่อมต่อระหว่างเมืองหลวงและกัวลาบือเลด เหมือนดังที่เห็นในปัจจุบัน การเดินทางสามารถกระทำได้ด้วยการเดินทางและปั่นจักรยานเท่านั้นเอง ในช่วงปลายของ

ปี ค.ศ. 1920-1929 (1920s) เพิ่งมีการเริ่มใช้รถยนต์ รถบรรทุก หรือรถเมล์ประจำทาง ที่วิ่งบน
หาดทราย

ต่อมาได้มีการค้นพบแหล่งน้ำมันบนบกแหล่งใหญ่ เมื่อ ปี ค.ศ. 1929 ที่เมืองซีเรีย ซึ่ง
ขณะนั้นเป็นที่ทุรกันดารอยู่ ยอดการผลิตสูงสุดคือ 114,700 บาร์เรล/วัน ซึ่งผลิตได้ในปี ค.ศ.
1956

ซีเรีย เริ่มเกิดขึ้นและพัฒนาเรื่อย ๆ เช่น การถมพื้นที่ดินกร่อยด้วยการถมทราย กิจการ
ดังกล่าวต้องใช้ทรายเป็นจำนวนหลายตัน เพื่อที่จะถมบริเวณที่มีสภาพดินกร่อย ทั้งนี้เพื่อจะใช้
เป็นพื้นที่สำหรับการก่อสร้างบ้านเรือน โรงพยาบาล ร้านค้าและสำนักงานที่มีการก่อสร้าง
ขึ้นมาภายหลัง

ในปี ค.ศ. 1940 บ่อน้ำมันที่ซีเรียได้ถูกขยายอย่างรวดเร็วและกำลังผลิตได้เพิ่มขึ้น
สำนักงานบริการน้ำมันซึ่งแต่ก่อนอยู่ที่มีรี ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1990 หลังจากที่บ่อน้ำมันดังกล่าวเริ่ม
ให้ผลผลิต ปัจจุบันนี้ได้ย้ายเข้ามาอยู่ที่ซีเรีย

เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 1941 ได้มีคำสั่งให้บริษัท เชลล์ จำกัด ยับยั้งกระบวนการผลิต
น้ำมัน เพื่อให้รอดพ้นจากการนำมาใช้โดยกองทัพญี่ปุ่น ในช่วงสงครามทางฝ่ายญี่ปุ่นได้
พัฒนาปรับปรุงกระบวนการผลิตน้ำมันบางส่วน ในช่วงเวลา 3 ปีครึ่งกองทัพญี่ปุ่นได้มีอำนาจ
อยู่ในประเทศบรูไน มีการประมาณกันว่า ทางญี่ปุ่นได้ผลิตน้ำมัน 12,000 บาร์เรลต่อวัน ซึ่ง
หมายถึงน้อยกว่าปริมาณที่ถูกผลิตมาก่อนหน้านี้

ประเทศบรูไนได้รับการปลดปล่อยให้เป็นเอกราชโดยกองทัพออสเตรเลีย ในวันที่ 21
มิถุนายน 1945 ก่อนที่ทหารญี่ปุ่นจะถอยทัพไป พวกเขาได้ก่อความเสียหายโดยการวางเพลิง
บ่อน้ำมัน ซึ่งทำให้บ่อน้ำมัน 38 แห่ง ได้รับความเสียหายจากไฟไหม้

การเผาไหม้ที่เกิดขึ้นกับบ่อสุดท้ายถูกดับลงในเดือนกันยายน 1945 เมื่อถึงเดือน
ธันวาคม การส่งออกน้ำมันจากบรูไนได้รับการฟื้นฟูขึ้นมาใหม่ บ่อน้ำมันที่ซีเรียได้เจริญขึ้น
เรื่อย ๆ จนถึงจุดสุดยอดของการผลิตน้ำมัน ในปี 1956 ในขณะนั้นบ่อน้ำมันมากกว่า 500 บ่อ
ถูกขุดเจาะและผลผลิตเฉลี่ยแล้วประมาณ 115,000 บาร์เรลต่อวัน

ในช่วงเวลาดังกล่าว ความสามารถในการขุดเจาะและผลิตน้ำมันจากแพชเชาะน้ำมัน
นอกชายฝั่งได้ถูกริเริ่มขึ้นมา จากแพเหล่านั้นบ่อน้ำมันหลาย ๆ บ่อถูกขุดเจาะเพิ่มขึ้นและยังได้
มีการเบี่ยงเส้นทางของการขุดเจาะไปยังชั้นของพื้นดินที่มีน้ำมันอยู่ ซึ่งทอดยาวได้ท้องทะเลใน
บริเวณบ่อน้ำมันซีเรีย

ในขณะเดียวกัน เป็นที่ประจักษ์ชัดว่า ผลผลิตน้ำมันของบรูไนได้ถึงจุดสูงสุดแล้ว และเริ่มมีการถดถอยหากว่า บ่อน้ำมันแห่งใหม่ไม่ได้รับการสำรวจเพิ่มเติม ดังนั้น งานสำรวจค้นหาแหล่งน้ำมันแห่งใหม่จึงได้เกิดขึ้น

เขตสัมปทานนอกชายฝั่งทั้ง 2 แห่ง ซึ่งครอบคลุมอาณาบริเวณทางทะเลของบรูไนอยู่ ภายใต้การดูแลและสิทธิของบริษัท บรูไน เซลล์ จำกัด ซึ่งรับผิดชอบการสำรวจเกี่ยวกับระบบ ซิสติก (แผ่นดินไหว) อย่างรอบคอบ เทคนิคการตรวจวัดแผ่นดินไหวที่ทำให้เห็นภาพอันชัดเจนเกี่ยวกับบรูไนของชั้นผิวดิน ทำให้สามารถได้รับข้อมูลส่วนหนึ่งสำหรับการตัดสินใจว่าจุดไหนบ้างที่สมควรทำการขุดเจาะเพื่อการสำรวจน้ำมัน

โอเรียน เอ็กซ์พลอเรอร์ เป็นแพสสายโงขุดเจาะน้ำมันนอกชายฝั่งแห่งแรก ซึ่งเริ่มต้นในปี ค.ศ. 1959 ภายในปี ค.ศ. 1963 ไซค์ วินเคอร์ ได้ลงมืออีกครั้งและในที่สุดได้พบบ่อน้ำมัน อันปา บาร์ต คายา หลังจากที่ได้ทำการขุดเจาะบ่อแรกและบ่อเดียว ต่อมาทำน้ำมันซีเรียได้ถูก ขยายขึ้นและในวันที่ 28 ตุลาคม 1964 สุลต่านบรูไนฮัจญ์เซอร์โอมาร์ อาลี ไชฟูดดินได้ทำการ ส่งถ่ายน้ำมันโดยใช้ท่อขนาด 10 นิ้ว ซึ่งทำการส่งน้ำมันจากบริเวณนอกชายฝั่งไปยังทำน้ำมัน ซีเรียเป็นครั้งแรก ด้วยเหตุนี้การพัฒนาทางด้านแหล่งน้ำมันและแก๊สที่บรูไนได้เริ่มขึ้น

ต่อมาในปี ค.ศ. 1965 ได้มีการค้นพบน้ำมันที่สนามอัมปาตะวันตกเฉียงใต้ และสนาม แฟร์ลีย์ (ห่างจากชายฝั่งเมืองกัวลาบีออลัด ประมาณ 30 กม.) เมื่อ ปี ค.ศ. 1970 ทาง ตะวันออกเฉียงเหนือของซีเรีย สร้างเสร็จเมื่อปี ค.ศ. 1984 ด้วยค่าใช้จ่าย 1.47 พันล้าน เป็น ที่ตั้งของฐานผลิตที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งในภูมิภาค และบ่อน้ำมันที่มีมากกว่า 200 บ่อ สามารถ ผลิตได้ประมาณ 70,000 บาร์เรล/วัน

งานขุดเจาะน้ำมันได้ทำการอย่างต่อเนื่องไปเรื่อย ๆ ในปี ค.ศ. 1969 มีการขุดพบบ่อน้ำมันนอกชายฝั่งบ่อที่ 2 และมีชื่อว่า “แฟร์เลย์” ในปี ค.ศ. 1970 มีการค้นพบบ่อน้ำมันที่ใหญ่กว่า ชื่อว่า “แชมเปียน” และนอกจากนี้ความพยายามในการขุดเจาะน้ำมันที่อยู่นอกชายฝั่งได้ถูก ดำเนินการขึ้นในปี ค.ศ. 1978 ที่แม็กปี

ตลอดปี ค.ศ. 1976 งานสำรวจระบบซิสติกได้ถูกดำเนินการขึ้นในบริเวณจือรุงง ลายี และอื่น ๆ ในเขตอำเภอบีออลัด ในขณะที่ได้มีการเริ่มขุดเจาะเพื่อการสำรวจชายฝั่งอีกครั้ง

อันเนื่องมาจากชายฝั่งที่คั่นเงิน ถึงบรรจุน้ำมันไม่สามารถเข้ามายังชายฝั่งเพื่อการขนถ่ายน้ำมันได้ ดังนั้นจึงได้มีการปั้มน้ำมันดิบจากท่าโดยการใช้ท่อขนาด 32 นิ้ว ไปยังแพที่ตั้งอยู่ไกลจากทะเลประมาณ 6 ไมล์ โดยถึงน้ำมันจะถูกเชื่อมต่อกับแพซึ่งสามารถหมุนได้ 360 องศา ซึ่งสามารถหมุนไปตามสภาพลมและอากาศ

การเคลื่อนไหวอื่น ๆ ได้แก่ การเปิดสนามแม่เหล็กไฟทางทิศเหนือของซีเรียในปี ค.ศ. 1977 ซึ่งมีอัตราการผลิต 25,000 บาร์เรล/วัน และการสร้างโรงกลั่นที่ซีเรีย ซึ่งเสร็จในปี ค.ศ. 1983 ซึ่งมีอัตราการผลิต 10,000 บาร์เรล/วัน ได้สนองความต้องการของภายในประเทศ

ขณะนี้ทางบริษัท บรูไนเชลล์ปิโตรเลียม จำกัด (BSP) มีฐานผลิตในทะเลประมาณ 182 ฐาน และยังคงดำเนินการขุดเจาะเพื่อเป็นการสำรวจในน่านน้ำบรูไนอย่างต่อเนื่อง รัฐบาลบรูไนและบริษัทเชลล์เป็นเจ้าของ BSP ร่วมกัน ประเทศบรูไนจะได้รับผลประโยชน์ถึง 50% จากน้ำมันที่พบทั้งหมด

จากการตรวจตราแหล่งสำรองน้ำมันดิบของบรูไนตลอดเวลา BSP ได้รายงานเมื่อต้นปี ค.ศ. 1986 ว่าสำรองน้ำมันดิบและแก๊สธรรมชาติมีระดับสูงสุดในประวัติศาสตร์ ซึ่งหมายความว่า จากการค้นพบแหล่งน้ำมันใหม่ ๆ บรูไนจะคงมีน้ำมันดิบใช้จนถึงศตวรรษต่อไป

ประเทศที่ซื้อน้ำมันดิบจากบรูไนในปี ค.ศ. 1986 มีดังนี้

ญี่ปุ่น

สหรัฐอเมริกา

ประเทศในกลุ่มอาเซียน (ASEAN)

เกาหลี

ไต้หวัน

ออสเตรเลีย

เนื่องจากบนแผ่นดินบรูไน ซึ่งมีพื้นที่เพียง 5,765 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วยบ่อน้ำมันขนาดใหญ่ถึง 3 บ่อ แต่ละบ่อมีเกือบพันล้านบาร์เรล (ตามมาตรฐานทั่วไป บ่อใดที่มีสำรองเกินกว่าร้อยล้านบาร์เรล ก็จัดว่าเป็นบ่อน้ำมันขนาดใหญ่) บรูไนเคยผลิตน้ำมันได้สูงสุดถึงวันละ 261,000 บาร์เรล ในปี ค.ศ. 1979 ก่อนที่เศรษฐกิจโลกจะประสบวิกฤตการณ์น้ำมันในปี ค.ศ. 1980 ช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงที่เศรษฐกิจบรูไนรุ่งเรืองถึงขีดสุด โดยมีมูลค่า

ผลผลิตมวลรวมในประเทศ (GROSS DOMESTIC PRODUCT-GDP) สูงเป็นประวัติการณ์ถึง 90.6 พันล้านดอลลาร์บรูไน มีบุคลากรค้าเกินดุล 8.6 ล้านดอลลาร์บรูไนและประชาชนมีรายได้ต่อหัวสูงถึง 58,978 ดอลลาร์บรูไน

อย่างไรก็ตาม หลังจากปี ค.ศ. 1980 เป็นต้นมา เศรษฐกิจที่รุ่งเรืองของบรูไนจำต้องตัดทอนปริมาณการผลิตน้ำมันลง เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของกลุ่มโอเปค (แม้ว่าบรูไนจะไม่ได้เป็นสมาชิกของโอเปคก็ตาม) เพื่อรักษาความมั่นคงของน้ำมันเอาไว้ยาวนานที่สุด ปริมาณการผลิตน้ำมันของบรูไนลดลงเหลือเพียงวันละ 165,000 บาร์เรล ในปี ค.ศ. 1981 และลดลงเหลือวันละ 130,000 บาร์เรล ในปี ค.ศ. 1985 สำหรับในครั้งหลังนั้นเป็นการปรับปริมาณการผลิตน้ำมันให้ลดลงตามความต้องการของตลาดโลกที่อ่อนตัวลง ซึ่งได้จุดให้ราคาน้ำมันในตลาดโลกลดลงตามไปด้วย การลดปริมาณการผลิตน้ำมันดังกล่าวทำให้รายได้จากการส่งออกน้ำมันของบรูไนทรุดต่ำลงอย่างหนัก จากที่เคยส่งออกเป็นมูลค่าสูงสุดถึง 9.9 พันล้านดอลลาร์บรูไน ในปี ค.ศ. 1980 ลดเหลือเพียง 6.8 พันล้านดอลลาร์บรูไนในปี ค.ศ. 1984 ส่งผลให้ยอดเงินดุลการค้าของบรูไนลดลงจากมูลค่าเกินดุล 8.6 พันล้านดอลลาร์บรูไน ในปี ค.ศ. 1980 เป็น 7.7, 6.6, 5.6 และ 5.5 พันล้านดอลลาร์บรูไน ในปี ค.ศ. 1981-1984 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังทำให้รายได้ของรัฐบาลจากน้ำมันและแก๊สธรรมชาติลดลงเหลือเพียง 4 พันล้านดอลลาร์บรูไน ในปี ค.ศ. 1981 ยิ่งไปกว่านั้น มูลค่าผลผลิตมวลรวมในประเทศลดลงเหลือเพียง 7.35 พันล้านดอลลาร์บรูไน และรายได้ต่อหัวของประชากรอยู่ในระดับเพียง 34,000 ดอลลาร์บรูไน ในปี ค.ศ. 1985¹

เมื่อพิจารณาถึงอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของบรูไนวัด โดยการผลผลิตมวลรวมในประเทศหลังจากที่บรูไนตัดทอนปริมาณการผลิตน้ำมันลงในปี ค.ศ. 1981 พบว่าเศรษฐกิจบรูไน หดตัวลงร้อยละ 19.8 ในปี ค.ศ. 1981 หลังจากนั้นจึงขยายตัวในอัตราร้อยละ 2.0 ในปี ค.ศ. 1982 และเริ่มขยายตัวสม่ำเสมอในระดับดังกล่าว ในช่วงปี ค.ศ. 1983-1984 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับเป้าหมายการขยายตัวทางเศรษฐกิจในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 4 (ปี ค.ศ. 1980-1984) ที่ตั้งไว้ระดับเฉลี่ยร้อยละ 6 ต่อปีแล้ว ภาวะเศรษฐกิจของบรูไนยังอยู่ในสภาพที่ไม่น่าพอใจนักหลังจากที่ตัดรอนปริมาณการผลิตน้ำมันเรื้อรำน้ำมันซึ่งเคยเปรียบ

¹ กลสิกรไทย, ธนาคารฝ่ายวิชาการ "บรูไนกับน้ำมัน : ตัวอย่างของความไม่ประมาท" สยามรัฐ, 20 ต.ค. 2530

เสมือนยาวิเศษที่สร้างความร่ำรวยให้แก่บรูไน จึงกลายเป็นยาขมที่สร้างความปั่นป่วนให้แก่เศรษฐกิจบรูไนไม่ใช่น้อย ในภาวะที่ความต้องการน้ำมันในตลาดโลกค่อนข้างซบเซาและราคาน้ำมันทรุดต่ำลง

ผลิตภัณฑ์จากน้ำมันและแก๊สธรรมชาติยังคงทำรายได้ส่วนใหญ่ให้กับประเทศ การผลิตน้ำมันในปี ค.ศ. 1991 สามารถก้าวกระโดดมาเป็นผลิตน้ำมันในอัตราส่วน 162,000 บาร์เรล/วัน ซึ่งแต่เดิมได้กำหนดไว้ให้ผลิตได้เพียงวันละ 150,000 บาร์เรล ซึ่งเป็นสถิติการผลิตที่สูงมากในรอบทศวรรษที่เดียว นักวิเคราะห์พากันกล่าวว่า สาเหตุของการผลิตน้ำมันสูงเช่นนี้เพราะบริษัท บรูไนเชลล์ ต้องการที่จะทำกำไรเพิ่ม เนื่องผลกำไรที่น้อยลง อันเป็นผลมาจากราคาน้ำมันในตลาดที่ไม่สู้ดีนัก²

บริษัทน้ำมันอื่น ๆ ที่ได้สัมปทานทำรายได้ เช่นกัน เช่น บริษัท EIF Aquitaine ซึ่งเป็นหุ้นส่วนกับบริษัท Jasra Holding ก็ประสบผลสำเร็จในการพบน้ำมันในเขตสัมปทานเช่นกัน ในขณะที่วงการธุรกิจอื่น ๆ ย่ำแย่ ในวงการธุรกิจของไฮโดรคาร์บอนกลับดูมีอนาคตสดใส แม้ว่ารัฐบาลบรูไนจะประกาศออกมาว่า บ่อน้ำมันของบรูไนจะใช้ได้ต่อไปได้อีกเพียง 20-30 ปีเท่านั้น แต่เหล่านักวิเคราะห์สถานการณ์ในบรูไนต่างพากันพูดเป็นเสียงเดียวกันว่ารัฐบาลบรูไนให้ตัวเลขที่ไม่น่าจะเป็นจริง ซึ่งถ้าพิจารณาไปแล้ว บรูไนก็ไม่คิดอะไรกับรัฐบาลอื่น ๆ ที่ร่ำรวยด้วยทรัพยากรน้ำมันที่มักไม่ค่อยเต็มใจเปิดเผยตัวเลขจริงว่าทรัพยากรน้ำมันของตัวเองหมดเมื่อไร

วงการผู้ที่เกี่ยวข้องกำลังจับตามองบ่อน้ำมันใหม่ ซึ่งเป็นการร่วมลงทุนระหว่างรัฐบาลบรูไนกับ โรอัล ดัช เชลล์ ผลิตน้ำมันได้วันละ 150,000 บาร์เรล³

เมื่อปี ค.ศ. 1989 บริษัท Jaspert (บริษัท Fif และ Jasra) ได้ประกาศการค้นพบที่ยิ่งใหญ่ของการพบบ่อน้ำมันบนพื้นดิน และได้วางแผนที่จะผลิตน้ำมันที่ค้นพบใหม่ภายในระยะเวลา 2 ปี บริษัท Jaspert ประกาศตัวไว้ว่าได้วางแผนที่จะเป็นบริษัทน้ำมันเป็นอันดับสองของบรูไน แต่ยังเป็นที่ยังสงสัยกันว่า จะทำอย่างไรในเมื่อบริษัทนี้ก็ยังมีข้อจำกัดว่าจะต้องผลิตน้ำมันได้เพียงวันละ 150,000 บาร์เรล ซึ่งเป็นจำนวนเดียวกับบริษัทบรูไนเชลล์ ปัจจุบันบริษัทบรูไน

² ปราณี ทิพย์รัตน์. 2534. "บรูไน" เอเชียรายปี 1991/2534 . กรุงเทพฯ : สถาบันเอเชียศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 60.

³ ปราณี ทิพย์รัตน์. 2534. เล่มเดียวกัน หน้า 90

เชลล์ ได้ปรับปรุงเครื่องอำนวยความสะดวกและเครื่องมือการผลิตน้ำมันและแก๊สธรรมชาติ (LPG)

และในปี ค.ศ. 1990 บริษัท Jaspert ได้ค้นพบบ่อน้ำมันที่บ่อน้ำมัน Maharaja Iela I และในปี ค.ศ. 1991 ก็ได้ค้นพบน้ำมันที่บ่อน้ำมันอีกแห่งหนึ่ง คือ Jamalulalam Barat I

เจ้าหน้าที่ของบริษัท EIF-Aquitain ปฏิเสธที่จะบอกค่าใช้จ่ายของบริษัทจะเป็นเท่าไรแต่คาดการณ์ว่าจะสูงมาก ปัญหาอีกปัญหาหนึ่งที่บริษัทจะต้องเผชิญ คือ ต้องหาทางตกลงกับบริษัทบรูไนเชลล์ในการที่ต้องใช้เครื่องอำนวยความสะดวกขอการใช้ท่อน้ำมันบนฝั่งร่วมกัน การบริหารงานของบริษัทนั้น มีบริษัทอื่น ๆ คือ Jasra international Petroleum และบริษัทอื่น ๆ ของบรูไนเข้าร่วมกัน โดยที่บริษัท EIF-Aquitain ถือหุ้นเป็นจำนวนร้อยละ 72.5

ในขณะที่เดียวกันบริษัทบรูไนเชลล์ก็ได้วางแผนที่จะลงทุนใหม่เพิ่มภายในระยะเวลา 2 ปี ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการลงทุนไปในเรื่องการบำรุงรักษาและซ่อมแซมเครื่องจักรที่มีอยู่เดิม เพื่อเตรียมรับงานที่ทำสัญญาซื้อขายใหม่กับญี่ปุ่นในปี ค.ศ. 1993

ผู้เชี่ยวชาญบรูไนด้านเศรษฐศาสตร์คาดการณ์ไว้ว่า เศรษฐกิจของบรูไนในปี ค.ศ. 1994 จะเติบโตขึ้นประมาณร้อยละ 2.5 ซึ่งก็เท่ากับว่าบรูไนเป็นประเทศเดียวในอาเซียนที่มีการเติบโตทางเศรษฐกิจน้อยที่สุด เพราะทุกประเทศในอาเซียนคาดการณ์ว่าจะมีการเพิ่มเศรษฐกิจร้อยละ 7-8 ซึ่งแม้ว่าประเทศฟิลิปปินส์ที่ล่าช้ากว่าประเทศอื่นยังคงคาดการณ์ว่าจะมีการเพิ่มทางเศรษฐกิจร้อยละ 4 เหตุผลที่ทำให้คาดการณ์ทางเศรษฐกิจของบรูไนเป็นเช่นนี้เพราะบรูไนพึ่งรายได้จากอุตสาหกรรมน้ำมันและแก๊สธรรมชาติเป็นหลักสำคัญ

ส่วนรายได้จากภาคเศรษฐกิจอื่น ๆ ยังไม่มีผลคืบหน้าแต่อย่างใด ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะตั้งนโยบายการหันเหจากเศรษฐกิจภาคน้ำมันและแก๊สไปสู่อุตสาหกรรมโรงงาน แต่นโยบายนี้ยังไม่ได้รับการสืบสานให้เป็นจริงขึ้นมาได้ ดังนั้นรายได้และการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศยังผูกขาดกับการผลิตน้ำมันและแก๊สธรรมชาติดังเช่นที่เคยเป็นมา

เนื่องจากเศรษฐกิจของประเทศผูกขาดน้ำมัน การขึ้น-ลงของน้ำมันจึงเป็นผลกระทบโดยตรงต่อภาวะเศรษฐกิจ ราคาน้ำมันดิบของบรูไนที่ได้ตั้งไว้เมื่อเดือนธันวาคม ค.ศ. 1993 คือบาร์เรลละ 15.95 เหรียญสหรัฐ ซึ่งตกมาจากราคาเดิม 17.60 เหรียญสหรัฐ ในเดือนพฤศจิกายน ราคาน้ำมันตกอย่างสม่ำเสมอในช่วงปี ค.ศ. 1993 และสืบเนื่องมาจนถึงปี ค.ศ. 1994 ซึ่งราคาน้ำมันเดือนมกราคมนั้นคาดว่าจะอยู่ที่บาร์เรลละ 15.50 เหรียญสหรัฐ ซึ่งจะส่ง

ผลรายได้ของประเทศแน่นอน แต่เป็นที่โชคดีราคาน้ำมันนั้นตกลง เศรษฐกิจก็มีรายได้จาก
 แก๊สธรรมชาติและจากการลงทุนเข้ามาค้าจุนไว้

นอกจากราคาน้ำมันจะลดลงต่ำแล้ว อีกเหตุการณ์หนึ่งมีความเกี่ยวเนื่องกับการขายน้ำ
 มัน ก็คือการลดปริมาณการผลิตน้ำมัน เมื่อวันที่ 13 มกราคม 1994 รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
 น้ำมันของประเทศโอมาน คือ นายซาอิด บิน อะหมัด-อัลชาฟารี (Said bin Ahmadal-Shafari)
 ได้เดินทางไปพบกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เปรอร์ริงัน ฮัจญี บะฮรีนที่บรูไน
 รัฐมนตรีกระทรวงน้ำมันของโอมาน ได้เดินทางเยือนประเทศที่ผลิตน้ำมันและมีใช้ประเทศ
 สมาชิกโอเปค เพื่อหว่านล้อมให้ประเทศเหล่านี้จำกัดการผลิตน้ำมันให้น้อยลงเพื่อการควบคุม
 ราคา และบรูไนก็เป็นประเทศหนึ่งที่นายชาฟารีได้มาเยี่ยมเยือนและพบปะเจรจา แต่ทั้งนี้
 บรูไนก็ไม่ได้ให้คำมั่นสัญญาแต่อย่างใดกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงน้ำมันของประเทศ
 โอมาน แต่ก็ได้ปฏิเสธข้อเสนออย่างสิ้นเชิง เจกเช่นประเทศมาเลเซียซึ่งตอบปฏิเสธไปว่า
 ไม่มีเหตุผลใดที่มาเลเซียจะจำกัดน้ำมันของตนให้น้อยลง ค่าเฉลี่ยของบรูไนต่อค่าเฉลี่ยชน
 ของโอมานคือ “รัฐบาลของประเทศบรูไนให้การต้อนรับข้อเสนอแนะของโอมานต่อประเทศ
 ที่มีใช้สมาชิกโอเปค” และกล่าวเน้นว่า “นโยบายของบรูไนในการผลิตน้ำมันสามารถยืดหยุ่น
 และปรับเปลี่ยนได้ในระดับที่สอดคล้องกับข้อเสนอของประเทศโอมาน”

หลังจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงน้ำมันของประเทศโอมานได้พบปะเจรจากับ
 รัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรมของบรูไนในเดือนมกราคมแล้ว ต่อมาไม่นานรัฐมนตรีกระทรวง
 อุตสาหกรรมและเหมืองแร่ของอินโดนีเซีย อิดา บากุส ซุดจานา (Ida bagus Sudjana) ก็ได้มา
 เยี่ยมบรูไน ซึ่งต่อมารัฐมนตรีเปรอร์ริงัน บะฮรี ก็ได้ออกแถลงการณ์ว่า อินโดนีเซียไม่ได้
 ขอร้องให้บรูไนลดการผลิตน้ำมันลงแต่อย่างใด (อินโดนีเซียเป็นสมาชิกของโอเปค) นอกจากนี้
 นี้ยังได้แถลงอีกด้วยว่ารัฐมนตรีทั้งสองได้เจรจาถึงสถานการณ์น้ำมันในโลกปัจจุบัน

ราคาน้ำมันดิบที่บรูไนตั้งไว้ในเดือนมกราคม 1994 อยู่ที่บาร์เรลละ 15.60
 เหรียญสหรัฐ ตกลงจากราคาในเดือนธันวาคม 1993 ถึง 35 เซนต์ แต่ราคากลับคิดตัวสูงขึ้นใน
 เดือนกุมภาพันธ์ 1994 อยู่ที่บาร์เรลละ 16.45 เหรียญสหรัฐ เปลี่ยนแปลงอีกครั้งในเดือน
 เมษายน อยู่ที่บาร์เรลละ 16.65 เหรียญสหรัฐ ในเดือนพฤษภาคม อยู่ที่บาร์เรลละ 17.20 เหรียญ
 สหรัฐ ในเดือนมิถุนายน สูงขึ้นถึงบาร์เรลละ 18.20 เหรียญสหรัฐ การขึ้นของราคาน้ำมันอย่าง
 ต่อเนื่องเช่นนี้ ส่งผลให้รายได้ที่เกิดจากการขายน้ำมันที่คาดไว้ว่าจะลดลงในปี ค.ศ. 1994 กลับ
 คิดตัวสูงขึ้นมาอยู่ในระดับเดียวกับรายได้ที่ทำไว้ ในปี ค.ศ. 1993

แก๊สธรรมชาติ

เมื่อมีการค้นพบน้ำมันที่อัมปา บาร์ต ดายา แก๊สธรรมชาติก็ถูกค้นพบเช่นกัน สิ่งต่างไปจากน้ำมัน คือ การขนถ่ายน้ำมันในสภาพเดิมไปยังตลาดที่อยู่ไกลอย่างเช่น ญีปุ่น ได้ยาก ดังนั้นวิธีการที่ดีที่สุด คือ การแปรเปลี่ยนสภาพแก๊สให้เป็นของเหลว ทั้งนี้โดยการปรับอุณหภูมิให้อยู่ในระดับที่สูงกว่า 161 องศาเซลเซียส หลังจากนั้นก็สามารถขนถ่ายแก๊สที่อยู่ในสภาพของเหลว ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในนาม “แก๊สเหลวธรรมชาติ” (Liquefied Nature Gas-LNG)

ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1963 ได้มีการวางแผนการจัดหาผู้ซื้อและการจัดการทางการเงิน ตลอดจนผู้เชี่ยวชาญในการก่อสร้างและควบคุมถึงแก๊สที่ลุมุต ซึ่งตั้งอยู่ ณ บริเวณชายหาดที่ห่างจากทิศตะวันออกของซีเรีย 10 ไมล์ ถึงแก๊สที่ถูกสร้างขึ้นในปี ค.ศ. 1970 ได้ทำให้บรูไนเป็นประเทศแนวหน้าในทางด้านเทคโนโลยีการทำแก๊สเหลวและเป็นน้ำมันถึงแก๊สที่ใหญ่ที่สุดในโลก ในเดือนธันวาคม 1972 กล่าวคือ 3 ปีหลังจากที่แก๊สถึงแรกถูกสร้างขึ้น พาหนะสำหรับการลำเลียงแก๊สธรรมชาติที่มีชื่อว่า “กาดีเนีย” ถูกนำไปยังญีปุ่นซึ่งบรรทุกถึงแก๊สถึงแรกไปด้วย ตั้งแต่นั้นมาพาหนะสำหรับการลำเลียงแก๊สที่ชื่อ “กาดีเนีย การ์ กัสตรา นา ยี โอมิตรา โกลเดีย และยีนดา” ได้ลำเลียงแก๊สร่วมไปกับกาดีเนียด้วย โดยทั้งหมดนั้นได้รับการออกแบบพิเศษและถูกสร้างให้กับโครงการแก๊สเหลวธรรมชาติของบรูไน

การผลิตแก๊สเหลว (LNG) มีความสำคัญต่อประเทศบรูไนมากขึ้นเรื่อย ๆ ปัจจุบันบรูไนเป็นแหล่งผลิตอันดับ 4 ของโลก ฐานผลิตของบริษัทบรูไนเชลล์นอกชายฝั่งที่ลำเลียงแก๊สไปเมืองลุมุต เป็นที่ตั้งของโรงกลั่นที่ทันสมัยที่สุดแห่งหนึ่งในโลก เมื่อปี ค.ศ.1973 โรงกลั่นนี้ได้เริ่มดำเนินการโดยบริษัทบรูไนแอลเอ็นจี เซนต์เรียเบอร์ฮัด ซึ่งเกิดจากการร่วมลงทุนระหว่างรัฐบาลบรูไนรอแอลดีทซ์เชลล์กรุ๊ป และบริษัทมิตซูบิชิแห่งญีปุ่นภายใต้สนธิสัญญา 20 ปี ซึ่งสิ้นสุดในปี ค.ศ. 1993 บริษัทบรูไน LNG.Sdn.Bhd. สามารถส่งออกแก๊สปีละ 5 ล้านตันกับประเทศญีปุ่น

จากการเจรจากับบริษัทเชลล์และมิตซูบิชิ ทำให้รัฐบาลได้เพิ่มส่วนแบ่งให้กับบริษัทบรูไน LNG.Sdn.Bhd. จาก 33% เป็น 50% ในปี ค.ศ. 1986 รัฐบาลกับบริษัทเชลล์ยังได้ร่วมลงทุนตั้งบริษัทใหม่ ชื่อ บรูไนเล็ทท์เท็งเกอร์ จำกัด ซึ่งจดทะเบียนที่ประเทศบรูไนด้วยเรือบรรทุกน้ำมันประจำชาติบรูไน จำนวน 7 ลำ

นอกจากน้ำมันแล้ว สินค้าส่งออกอีกตัวหนึ่ง ได้แก่ แก๊สธรรมชาติ (แก๊สเหลว) บริษัทบรูไนเชลล์ปิโตรเลียม ได้ค้นพบบ่อแก๊สธรรมชาติแห่งใหม่ หลังจากพบบ่อแก๊สบูกันแล้ว อีกสองแห่งคือ บริเวณห่างจากตัวเมืองไอรอน ดูก์ ไปทางทิศตะวันออก 2 กิโลเมตร อย่างไรก็ตาม รัฐบาลยังต้องเตรียมการอีกมากในการที่จะสำรวจแก๊สบูกัน-1 ซึ่งเป็นบ่อแก๊สที่ค้นพบระยะหลังสุด และพบว่าเป็นบ่อที่มีแก๊สมาก การค้นพบในครั้งนี้นักกล่าวกันว่า เป็นผลที่สำเร็จยอดเยี่ยมของเทคโนโลยีการสำรวจน้ำมันของบริษัท บรูไน เชลล์ ปิโตรเลียมทีเดียว

สำหรับตลาดรับซื้อแก๊สธรรมชาติที่ใหญ่ของบรูไน คือ ประเทศญี่ปุ่น ซึ่งได้ลงนามในสัญญาการซื้อแก๊สเป็นระยะเวลา 20 ปี อีกครั้งหนึ่ง เมื่อปี ค.ศ. 1993 บรูไนจะส่งแก๊สธรรมชาตินี้ไปโรงงานอุตสาหกรรมของญี่ปุ่นถึง 3 แห่ง อย่างไรก็ตามในระยะหลังนี้ตลาดแก๊สของบรูไนได้ขยายเพิ่มเติมไปยังเกาหลีอีกด้วย บริษัทแก๊สเกาหลีของเกาหลีใต้ (Korea Gas Corporation) ได้นำเข้าแก๊สจากบรูไนประมาณ 50,000 ตัน ในปี ค.ศ. 1993 และได้ลงนามสัญญาซื้อขายแก๊สกับบริษัทบรูไนโคลด์ แก๊สเป็นจำนวนระหว่าง 600,000-700,000 ตันในปี ค.ศ. 1994 และ 1995

ในปัจจุบันนี้ บรูไนผลิตแก๊สเหลวธรรมชาติ 5 ล้านตันต่อปีให้กับบริษัทแก๊สและไฟฟ้าที่มีขนาดใหญ่ของญี่ปุ่น 3 บริษัทด้วยกันในรูปของสัญญาระยะยาว

องค์กรขนาดใหญ่อย่างบริษัท บรูไน เชลล์ จำกัด ต้องการคนงานเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกเป็นจำนวนมาก เครื่องบิน เรือ สวัสดิการ โรงพยาบาล คอมพิวเตอร์ การศึกษาและการฝึกหัด ทั้งหมดถูกจัดให้มีขึ้นเพื่อช่วยเหลือคนงาน จำนวน 4,000 คน ด้วยวิธีการดังกล่าวนี้ การปฏิบัติงานของคนงานจึงไม่ใช่การทำงานเพื่อวันนี้เท่านั้น หากแต่เพื่อจะสร้างความมั่นใจได้ว่า ความพยายามทุกอย่างถูกดำเนินการโดยความคล่องแคล่วฉับไว เพื่อพัฒนาการเก็บรักษาน้ำมันและแก๊ส ซึ่งเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญสำหรับอนาคตของประเทศบรูไน ดารุสซาลาม

ด้วยการใช้แก๊สในอัตราที่เป็นอยู่ปัจจุบัน เราคาดว่าแหล่งแก๊สสำรองของบรูไนจะมีพอเพียงต่อไปอีกนานกว่า 20 ปี ทั้งนี้แหล่งสำรองถูกนำไปใช้แล้วประมาณ 35% และการสำรวจนอกชายฝั่งยังคงดำเนินการต่อไป

2.2 พาณิชยกรรม

สำหรับด้านพาณิชยกรรมที่สำคัญคือการค้าต่างประเทศ สถาบันการเงินและการร่วมลงทุนกับต่างประเทศ

2.2.1 การค้าต่างประเทศ

การส่งออก น้ำมันและแก๊สธรรมชาติเป็นสินค้าออกที่สำคัญของบรูไนทำรายได้เข้าประเทศประมาณ 80-90% ของการส่งออก บรูไนมีน้ำมันมากเป็นอันดับ 3 ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รองจากอินโดนีเซียและมาเลเซียและผลิตแก๊สธรรมชาติมากเป็นอันดับสี่ของโลก บรูไนถือนโยบายรักษาระดับปริมาณการผลิตน้ำมันไม่ให้สูงเกินไปโดยเมื่อปี 2540 ผลิตน้ำมันดิบประมาณวันละ 163,000 บาร์เรล ปี 2541 ผลิตประมาณวันละ 175,000 บาร์เรล โดยประตูค้ารายใหญ่ของบรูไนได้แก่ญี่ปุ่นสหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา ไทย สิงคโปร์ และไต้หวัน

การนำเข้า บรูไนนำสินค้าต่าง ๆ จากทั่วโลกสินค้าที่อยู่ในความต้องการอันดับแรก ๆ ของบรูไนได้แก่ประเทศ เครื่องจักรกล อุปกรณ์การคมนาคม รองลงมา ได้แก่ ประเทศสินค้าอุตสาหกรรมอุปโภค บริโภค เคมีภัณฑ์ มูลค่านำเข้าปี 2540 ประมาณ 4,689 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

สินค้าที่ห้ามนำเข้า สินค้าที่ห้ามนำเข้าได้แก่สินค้าที่ขัดกับข้อกำหนดทะเลาะได้แก่ เนื้อไก่สด แข็งแข็ง สินค้าที่ขัดกับประเพณีและวัฒนธรรมอิสลาม เช่น ภาพและสิ่งพิมพ์ลามกอนาจาร สินค้าที่ขัดกับหลักการศาสนาอิสลาม เช่น เครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ และสินค้าที่ขัดกับกฎหมายระหว่างประเทศเช่นสินค้าปลอม รวมทั้งสินค้าที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานด้านสุขอนามัย

2.2.2 การค้ากับประเทศไทย

ในปี 2541 บรูไนและไทยมีปริมาณการค้ารวมกันทั้งสิ้น 73.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐ บรูไนนำเข้าสินค้าจากไทยเป็นมูลค่า 51.3 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ส่งออกสินค้ามาประเทศไทย เป็นมูลค่าประมาณ 22 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ไทยเป็นฝ่ายสินค้าการค้าเป็นมูลค่า 29.3 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ในช่วงมกราคม - กันยายน 2542 ทั้งสองประเทศมีปริมาณการค้ารวมกันทั้งสิ้น 107.9 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ บรูไนนำสินค้าเข้าจากไทย เป็นมูลค่า 31.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ส่งออกสินค้ามาประเทศไทย เป็นมูลค่า 76.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ไทยเป็นฝ่ายขาดดุลการค้า 45.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ทั้งนี้โครงสร้างการส่งออกสินค้าของไทยไปบรูไนประกอบด้วยสินค้าเกษตรกรรมร้อยละ 32.9 สินค้าอุตสาหกรรมการเกษตรร้อยละ 11.5 สินค้าอุตสาหกรรม ร้อยละ 37.9 สินค้าแร่และเชื้อเพลิงร้อยละ 1.7 สินค้าออกที่สำคัญของไทยไปบรูไน ได้แก่ ข้าว ปูนซีเมนต์ ยานพาหนะ อุปกรณ์และส่วนประกอบ น้ำตาลทราย ผลไม้สด แช่เย็น และ แช่แข็ง เครื่องปรับอากาศและส่วนประกอบ ผลิตภัณฑ์เซรามิก เสื้อผ้าสำเร็จรูป ผลิตภัณฑ์พลาสติก แก้วและกระจก ส่วนสินค้าสำคัญที่ไทยนำเข้าจากบรูไนคือ น้ำมันดิบ ส่วนประกอบเครื่องรับส่งวิทยุ-โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ไม้ซุง ไม้แปรรูป

2.2.3 การบริการทางการเงินแบบอิสลามของบรูไน

ในฐานะที่ "อิสลาม" มีศาสนาเพียงอย่างเดียว แต่เป็นวิถีการดำเนินชีวิต (Way of Life) ครอบคลุมวิถีชีวิตทุกด้านทั้งด้านสังคม การเมือง สาธารณสุข และรวมถึงเศรษฐกิจการเงินการคลัง ทั้งนี้จะสังเกตเห็นได้ชัดจากคัมภีร์อัลกุรอานและวจนะของท่านนบีมุฮัมมัด คือตลฺฯ ระบบการเงินแบบอิสลามเป็นพื้นฐานในการกระจายรายได้สู่สมาชิกของสังคมและชุมชน แม้ว่าเรื่องการเงินจะเป็นเครื่องของวัตถุ แต่ไม่สามารถปฏิเสธได้เลยว่า การเงินมีผลต่อสถานภาพอื่น ๆ โดยส่วนรวมในสังคม ศาสนาอิสลามห้ามนำระบบดอกเบี้ยมาใช้อย่างชัดเจน ดังนั้นเมื่อก้าวถึงสถาบันการเงินแบบอิสลามจึงหมายถึงสถาบันการเงินที่ปราศจากดอกเบี้ย มีหลายโครงการ (อายะฮฺ) ในอัลกุรอานได้แสดงให้เห็นว่าผู้ที่เกี่ยวข้องกับระบบดอกเบี้ยตั้งแต่ระดับล่างจนถึงระดับสูงสุดขัดกับหลักศาสนาอย่างสิ้นเชิง แท้จริงแล้ว การที่อิสลามห้ามการดอกเบี้ยนั้นหากดูจากเหตุผลแล้วก็ย่อมสอดคล้องกับสติปัญญาของมนุษย์เป็นอย่างมาก ผู้ที่กู้เงินจากผู้อื่นย่อมมีความเสี่ยงเป็นอย่างมากเป็นการแสดงให้เห็นถึงการเอาเปรียบของนายทุนกับผู้บริโภคอย่างชัดเจน ความไม่แน่นอนในการทำธุรกิจถือเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้เสมอยิ่งการทำธุรกิจจากเงินทุนกู้ยืมจะยิ่งเพิ่มความเสี่ยงให้ผู้กู้มากขึ้นด้วย การสนับสนุนระบบดอกเบี้ยจึงถือว่าเป็นการส่งเสริมความไม่เป็นที่ชอบในสังคมอิสลามไม่อนุญาตให้รับเงินจากธุรกรรม ถ้าผู้ได้รับกำไรไม่ยอมรับความเสี่ยงร่วมกัน และอิสลามจะไม่นำเงินนั้นมาใช้เป็นทุนและทำธุรกิจต่อไป

กัมภีร์อัลกุรอานได้บัญญัติห้ามการดอกเบี้ยทุกชนิดไม่ว่าจะเป็นด้วยการให้ยืม การให้กู้ หรือการรับจำนำ เพราะดอกเบี้ยเป็นเงินที่เพิ่มจากเงินต้น อัลลอฮ์ (พระเจ้า) ได้ห้ามไว้ในอัลกุรอานบทที่ 2 โองการที่ 275 ว่า "...อัลลอฮ์ทรงอนุมัติการค้าแต่ห้ามดอกเบี้ย..." จากโองการดังกล่าวทำให้เกิดข้อโต้แย้งว่า ถ้าหากการค้าเป็นสิ่งที่ถูกต้องแล้วทำไมต้องห้ามการดอกเบี้ยด้วย ทั้ง ๆ ที่เป็นกำไรได้มาจากการค้าทุน เมื่อลงทุนไปในการค้าได้ส่วนเกินที่เรียกว่ากำไรแล้วการลงทุนในกิจการธนาคารก็ได้ผลตอบแทนเรียกกันว่า ดอกเบี้ย ความจริงกำไรกับดอกเบี้ยมีความแตกต่างกันดังนี้ :-

1. เรื่องการเสี่ยง การเสี่ยงเป็นสิ่งที่ทำให้ดอกเบี้ยแตกต่างจากผลกำไร เพราะในกรณีดอกเบี้ยนั้นไม่ยอมรับรู้ในเรื่องการขาดทุน เนื่องจากได้วางอัตราไว้ตายตัว ส่วนในเรื่องกำไรนั้น เป็นการเสี่ยงต่อรายได้ที่ไม่แน่นอน ผิดกับดอกเบี้ยซึ่งไม่มีการเสี่ยงคอยเรียกเงินส่วนเกินส่วนหนึ่งจากเงินกู้ของเขาโดยไม่คำนึงถึงว่าผู้ที่มากู้จะได้กำไรหรือขาดทุน
2. การค้ำนั้นเมื่อมีการแลกเปลี่ยนสินค้ากันแล้วกิจกรรมระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขายสิ้นสุดลง แต่ในกิจการดอกเบี้ยนั้น ผู้ให้กู้ยังไม่หยุดที่จะเรียกร้องดอกเบี้ยตราบเท่าที่ผู้กู้ยังไม่ได้ใช้เงินกู้
3. ดอกเบี้ยไม่ใช่ผลผลิตของกระบวนการผลิต หากแต่เป็นต้นทุนที่ผู้ผลิตบวกเข้าไปในสินค้าที่ผลิต ส่วนกำไรเป็นผลผลิตซึ่งเกิดจากความสามารถในการผลิต

พัฒนาการของสถาบันการเงินแบบอิสลามในบรูไน

ในการประชุมปรึกษาหารือของสภาศาสนาแห่งบรูไนในปี 1990 ซึ่งสมเด็จพระราชาธิบดีแห่งบรูไนเข้าร่วมประชุมด้วยพระองค์ทรงเน้นว่าระบบการเงินแบบอิสลามในบรูไนถือเป็น "ฟิรฎูกิฟายะห์" (ต้องมีถ้าไม่มีถือว่าบาป) กระทรวงการคลังซึ่งตระหนักในเรื่องนี้เป็นอย่างดียิ่ง ได้จัดตั้งกองทุนเงินเชื่ออิสลามแห่งบรูไน (Brunei Islamic Trust Fund) TAIB ขึ้นในปีต่อมาซึ่งได้จัดระบบอิสลามมาทดลองใช้ในธนาคารระหว่างประเทศแห่งบรูไน (International Bank of Brunei) ในเดือนกรกฎาคมในปี 1992 รัฐบาลบรูไนได้เปิดธนาคารอิสลามบรูไน (Islamic Bank of Brunei) อย่างเป็นทางการ โดยเปลี่ยนจาก International Bank of Brunei เป็น Islamic Bank of Brunei (IBB) โดยธนาคารนี้จะนำระบบอิสลามมาใช้ทั้งระบบทั้งด้านการบริหารและการจัดการด้านการเงิน ธนาคารมีคณะที่ปรึกษาทางกฎหมายอิสลาม

(Syariah Advisory Body) เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นว่า การทำงานของธนาคารจะไม่แปลกแยกจากหลักอย่างแน่นอน

IBB ดำเนินงานอยู่ภายใต้หลักการมีอยู่ 2 ประการ คือ

1. ปราศจากดอกเบี้ย กำไรและขาดทุนถือเป็นความเสี่ยงร่วมกัน
2. การจัดการ การดำเนินงานธนาคารตั้งอยู่บนพื้นฐานของมูอามาလာต (Mu'amingLal) การบริการประเภทต่าง ๆ ของ IBB

IBB มีบริการหลัก 4 ประเภท คือ

1. วาดิอะฮ (Wadiah) เป็นการบริการหลักของ IBB เน้นการสะสมเงินซึ่งเป็นระบบที่ใช้กันอย่างทั่วไปในธนาคารอิสลาม ทางธนาคารจะนำเงินจากกองทุนวาดิอะฮนี้มาลงทุนโดยได้รับการยินยอมจากเจ้าของเงิน และผู้ฝากมีอิสระในการเบิกถอนตามต้องการ และต้องฝากอย่างน้อย 50 เหรียญรูไบ

2. มุฎอรอบะฮ เป็นการฝากเงินเพื่อการลงทุนและแบ่งกำไรร่วมกัน บัญชีของผู้ฝากเรียกว่า General Investment Account) ช่วงเวลาของการลงทุนแยกเป็น 3, 6, 9, 12, 15, 18, 24, 36, 48 และ 60 เดือนจากเงื่อนไขของ IBB ลูกค้าจะได้กำไรเป็นสัดส่วน 70% ส่วนธนาคารได้ 30%

3. มุซซารอกะฮ (Musyarakah) เป็นการลงทุนร่วมกันแตกต่างกับมุฎอรอบะฮตรงที่ผู้ลงทุน ถ้าเป็นมุซซารอกะฮ ผู้ลงทุนจะมาจากทั้งสองฝ่ายทั้งจากลูกค้าและจากธนาคาร และทั้งสองฝ่ายจะตกลงกันในเงื่อนไขของสัญญาตามความพอใจของกันและกัน กำไรและขาดทุนทั้งสองฝ่ายต้องยอมรับซึ่งกันและกัน

4. ไบบิษมานอะฮุจิล (Bai Bithman Aajel) เป็นบริการที่เปิดให้ลูกค้าได้ครอบครองทรัพย์สินประเภทใดก็ตาม โดยต้องระบุช่วงเวลาการจ่ายที่แน่นอน และดูความจำเป็นของลูกค้าต่อทรัพย์สินที่จะครอบครอง คือการเช่าซื้อนั่นเอง

การบริหารจัดการของ IBB

การบริหารจัดการของ IBB แยกเป็น 3 ส่วน คือ

1. การวิเคราะห์ทางการเงินของ IBB
2. การจัดการกองทุน
3. นโยบายทางการบัญชี

การวิเคราะห์ทางฝ่ายการเงินของ IBB ใช้วิธีการเปรียบเทียบด้านการเงินของธนาคาร
ระยะเวลา 2 ปี ดังตัวอย่าง

	1992	1993
รายได้เมื่อหักภาษีแล้ว	9.3	9.8
ทรัพย์สินทั้งสิ้น	435.5	676.3
เงินฝากทั้งสิ้น	385.6	567.2
รายได้จากการแบ่งปันกำไร	0.26	0.20
ทุนสุทธิ	26.67	59.70
สถานภาพทางการเงินโดยรวม	357.79	401.06

และการเจริญเติบโตโดยรวม

(ตัวเลขทั้งหมดอยู่ในหน่วยล้านเหรียญรูปี)

จากตัวเลขแสดงให้เห็นว่า โดยสรุปแล้วมีแนวโน้มที่สูงขึ้นในปีหลังยกเว้นรายได้
จากการปันกำไร ซึ่งอาจเป็นเพราะเป็นช่วงที่กำลังวางยุทธการการแบ่งผลกำไรในระยะแรก ๆ
ล้วนแล้วแสดงถึงการเจริญเติบโตทั้งสิ้น

ฝ่ายหน่วยการคลังของ IBB มีหน้าที่รับผิดชอบงานธนาคารมากที่สุด ต้องดูแลกองทุน
จากเงินฝากของลูกค้าซึ่งเพิ่มขึ้นทุกปี ในส่วนของการบัญชีนั้นจะเป็นฝ่ายงานที่คอยให้ข้อมูล
ต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แต่ผู้ที่เข้ามาร่วมลงทุน เช่น ข้อมูลผู้ถือหุ้น การบริหารจัดการ
ข้อมูลการลงทุนและอื่น ๆ

สิ่งที่เน้นเป็นพิเศษในการเงินของอิสลาม คือ ความยุติธรรมและความเท่าเทียมกัน
นอกจากนี้จะต้องมีการถ่ายชะกาศอีกด้วยอีกอย่างหนึ่งธนาคารมีบริการหลายรูปแบบดังนั้นจึง
ต้องอธิบายให้ลูกค้าเข้าใจ ในเงื่อนไขสัญญาที่มีความแตกต่างกัน

นโยบายทางการบัญชีของ IBB

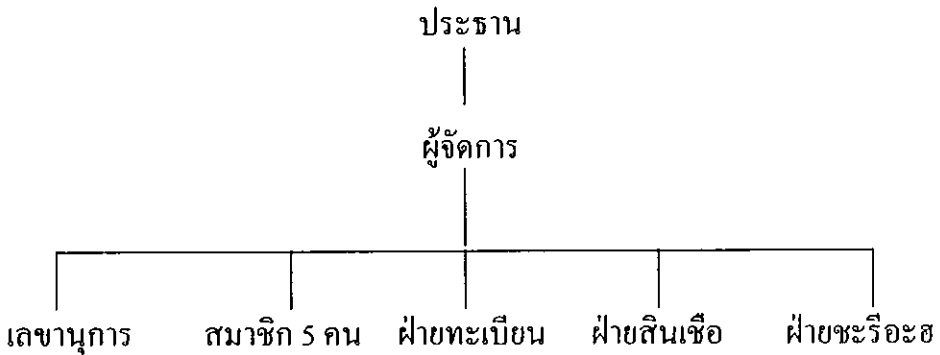
นโยบายหลักของ IBB เกี่ยวกับการบัญชีมีดังนี้

1. การทำบัญชีจะทำตามระเบียบซึ่งประยุกต์ใช้ให้เข้ากับหลักการของ
ธนาคารอิสลาม และให้มีมาตรฐานด้านงานบัญชีสากลโดยให้สอดคล้องกับหลักการชะรีอะฮ์
2. รายได้จะทำการบัญชีให้เป็นไปตามหลักบัญชีแต่ไม่แปลกแยกจาก
หลักชะรีอะฮ์

3. การหักค่าชดเชยจะทำตามระยะเวลาที่ควรจะเป็นของทรัพย์สินที่ถูกค้างจะครอบครอง เช่น ยานพาหนะ ใช้เวลา 4 ปี เฟอร์นิเจอร์เครื่องตกแต่งบ้าน ใช้เวลา 5 ปี
4. การซื้อขายอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ ให้ย้อนกลับไปดูที่ค่าของเงินเหรียญบรูไน โดยประมาณการตามวัน เวลาที่ทำการลงทุน
5. ธนาคารจะจ่ายชะงักตามหลักของชะรีอะฮ์

โครงสร้างของฝ่ายบริหาร

- ฝ่ายบริหารของ IBB มีโครงสร้างดังนี้

สถาบันการเงินตะบงอะมานะฮ์อิสลามแห่งบรูไน

(Tabung Amanah Islam Brunei - TAIB)

สถาบันการเงินตะบงอะมานะฮ์อิสลามบรูไนเป็นสถาบันการเงินตามแบบอิสลามอีกสถาบันหนึ่งของบรูไน เป็นสถาบันการเงินที่เกิดขึ้นจากการปรึกษาหารือกันระหว่างพระราชาริบัติแห่งบรูไนกับพระราชาริบัติแห่งมาเลเซีย ในคราวที่พระราชาริบัติแห่งมาเลเซีย เป็นราชอาคันตุกะเสด็จเยี่ยมบรูไนและทรงเสวยพระกระยาหารค่ำ ณ พระราชวังนุรุลอิมานเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 1990

ครั้นวันที่ 29 ตุลาคม 1991 สถาบันตะบงอะมานะฮ์อิสลามบรูไนก็เกิดขึ้น โดยสมเด็จพระราชาริบัติแห่งบรูไนเป็นประธานและเป็นผู้ลงทุนคนแรก

จุดประสงค์ในการจัดตั้งสถาบัน TAIB มีดังนี้

1. เพื่อพัฒนาและสร้างความเจริญด้านธุรกิจแก่ชาวบรูไน

2. เพื่อเป็นแหล่งสะสมเงินรายได้ของประชาชนชาวมุสลิมและเป็นการเปิดโอกาสให้ชาวมุสลิมได้มีงานทำ

3. เพื่อยกระดับฐานะด้านเศรษฐกิจของชาวมุสลิมให้สูงขึ้นและเปิดโอกาสให้ชาวมุสลิมได้ลงทุนโดยที่หลีกเลี่ยงจากการลงทุนร่วมกันกับคนต่างชาติ ซึ่งเอารัศเอาเปรียบชาวมุสลิม

4. เพื่อเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจตามหลักการอิสลาม จึงทำธุรกิจโดยปราศจากดอกเบี้ย

5. เพื่อให้ประชาชนชาวมุสลิมรู้จักประหยัดไม่ฟุ่มเฟือย

ความจริงแล้วสถาบัน TAIB มิใช่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อชาวอิสลามเท่านั้นแต่เพื่อชาวมุสลิมชาวมุสลิมที่มีใช้มุสลิม ก็มีสิทธิฝากเงินที่ TAIB และได้รับการบริการอย่างยุติธรรมและเท่าเทียมกันกับมุสลิม

วิธีการฝากเงินเพื่อออมทรัพย์ที่ TAIB มีวิธีการทำไว้ 3 อย่าง คือ

1. อาจไปที่เคาน์เตอร์ของ TAIB โดยตนเอง
2. ให้ตัดบัญชีเงินเดือนหรือเงินเบี้ยเลี้ยงรายปี
3. ใช้บริการของไปรษณีย์

การแบ่งส่วนกำไรจะกระทำหลังจากที่ได้จ่ายชะกาตเรียบร้อยแล้ว

สำหรับบริษัทที่จะลงทุนร่วมกันกับ TAIB นั้นจะต้องเป็นบริษัทที่ทำธุรกรรมตามหลักศาสนาอิสลาม ไม่อนุญาตให้บริษัทที่ดำเนินการธุรกรรมผิดกับหลักศาสนาอิสลามมาลงทุน เช่น บริษัทที่ผลิตอาหารที่ไม่หะลาล บริษัทที่ทำธุรกิจเกี่ยวกับการพนัน บันเทิง อบายมุข ปัจจุบัน TAIB ได้ขยายการลงทุนไปต่างประเทศด้วย ที่สำคัญ TAIB ยังเปิดบริการประกันชีวิตแบบอิสลามอีกด้วย

2.4 การร่วมลงทุนกับต่างประเทศ

1. ด้านการคมนาคมทางอากาศ

แม้ว่าการลงทุนจากต่างประเทศยังไม่เป็นที่นิยมมากนัก แต่รัฐบาลบรูไนก็ยังไม่เลิกแสดงความตั้งใจในการสนับสนุนการร่วมลงทุนจากต่างประเทศ ตลอดจนการสนับสนุนภายในประเทศ ในขณะเดียวกันการลงทุนของบรูไนในต่างประเทศ และองค์กรนานาชาติก็มีอยู่ในระดับสูงพอสมควร เช่น กิจการสายการบินรอยัล บรูไน แอร์ไลน์ (RBA) ซึ่งเป็นสายการบินระหว่างประเทศก็นับได้ว่าเป็นกิจการที่ทำรายได้ได้ดี โดยเฉพาะในปี 1994 ได้เพิ่มจุดหมายปลายทางที่ยุโรปเพิ่มขึ้นอีกเมืองหนึ่งคือ บรัสเซลส์ ในเบลเยียม เพิ่มเติมจากลอนดอน ฮิโทรว์ในอังกฤษ แฟรงเฟิร์ต และซูริกในเยอรมนี โดยทำการบินสัปดาห์ละ 2 เที่ยวบิน นอกจากนี้ยังเพิ่มเที่ยวบินไปยังเมืองบริสเบน

นอกจากนี้ RBA ยังได้ซื้อเครื่องบิน 747 300 ER เพิ่มอีก 1 เครื่อง นอกจากนี้ยังได้สั่งซื้อเครื่องบิน ฟอคคัล 50 (Fokled 50) อีก 2 เครื่อง โดยมีกำหนดส่งเครื่องแรกในเดือนพฤษภาคม 1994 และเครื่องที่สองในเดือนพฤศจิกายน 1994 โดยกำหนดให้เครื่องบินทั้งสองนี้ใช้ในการบินระยะสั้นระหว่างบรูไนกับเกาะลาบวน และสนามบินขนาดเล็กที่รัฐซาราวักของประเทศมาเลเซีย และเมืองเพิร์ธ และดาร์วิน ในประเทศออสเตรเลีย

รัฐบาลบรูไนได้ลงนามในสัญญาฉบับบริษัทซีเมน แอร์ トラฟฟิก เมเนจเม้นท์ (Siemens Air-Traffic Management) เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 1994 ในการพัฒนาระดับระบบการสื่อสาร และการตรวจสอบภายในสนามบินระหว่างประเทศบรูไน ซึ่งส่วนหนึ่งของสัญญาได้ระบุให้สร้างศูนย์บริการสายการบิน สามารถติดตั้งเครื่องเรดาร์ และอุปกรณ์ที่ทันสมัยต่าง ๆ เนื่องจากบรูไนมีความปรารถนาที่จะเป็นผู้นำทางการคมนาคมทางอากาศในย่านเอเชียตะวันออกเฉียง

นอกจากจะขยายและพัฒนาสายการบินบรูไนแล้วรัฐบาลบรูไนยังได้มีความพยายามที่จะเข้าไปเป็นผู้ถือหุ้นในสายการบินฟิลิปปินส์แอร์ไลน์ (PAL) อีกด้วย โดยประธานาธิบดีฟีเดล รามอสได้ออกมาปฏิเสธข้อเสนอของกลุ่มคว็อก (Kouk Group) ของมาเลเซีย และบริษัทลงทุนของบรูไน (Brunei-Investment Agency) ที่จะเข้าไปถือหุ้นร้อยละ 20 ใน PAL โดยให้เหตุผลว่าสายการบินแห่งประเทศควรจะเป็นกิจการของชาวฟิลิปปินส์

ถึงแม้ว่าประธานาธิบดีฟีเดล รามอสจะปฏิเสธที่จะให้บริษัทลงทุนบรูไน (Brunei-Investment Agency) เข้าไปถือหุ้นในบริษัทฟิลิปปินส์ แอร์ไลน์ก็ตาม แต่ประธานาธิบดีรามอสก็สนใจที่จะประสานสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจกับรัฐบาลบรูไน โดยประธานาธิบดีฟีเดล รามอสได้ไปเยือนบรูไนในเดือนสิงหาคม และได้เสนอโครงการร่วมทุนระหว่างบรูไนกับฟิลิปปินส์มีมูลค่ารวมมากกว่า 6 พันล้านเหรียญบรูไน (4.1 พันล้านเหรียญสหรัฐ) โดยครอบคลุมถึงกิจการต่าง ๆ เช่น การเดินเรือ การประมง พาณิชยกรรม และเทคโนโลยีทางด้านข้อมูล ทั้งนี้โดยฟิลิปปินส์มีความพยายามที่จะลดการขาดดุลทางการค้ากับบรูไน เพราะฟิลิปปินส์นำเข้าสินค้าจากบรูไนมีมูลค่าถึง 75 พันล้านเหรียญบรูไน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นน้ำมันดิบ ในขณะที่บรูไนนำเข้าสินค้าจากฟิลิปปินส์เพียง 3.5 ล้านเหรียญบรูไน ซึ่งสินค้าส่วนใหญ่เป็นพวกวัสดุเหล็ก เครื่องประดับ เครื่องครัวและสัตว์เลี้ยง นอกจากนี้ประธานาธิบดีฟีเดล รามอสยังได้ชักชวนให้นักธุรกิจบรูไนเข้าไปลงทุนในฟิลิปปินส์ โดยเฉพาะการแปรรูปกิจการของรัฐวิสาหกิจ

ก่อนหน้าที่ประธานาธิบดีฟีเดล รามอสจะไปเยือนบรูไนเพื่อเจรจาการลงทุนกับบรูไนนั้น รัฐบาลบรูไนได้ลงนามในบันทึกความเข้าใจ (MOU) เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 1994 เพื่อก่อตั้งสภาความร่วมมือทางธุรกิจระหว่างสองประเทศ โดยจัดตั้ง 2 สภา คือ สภาธุรกิจบรูไน-มาเลเซีย (Brunei-Malaysia Council-BMBC) ซึ่งจะก่อตั้งขึ้นที่ประเทศบรูไน และมาเลเซียตามลำดับ เพื่อประโยชน์ในการประสานงาน และร่วมมือระหว่างภาคเอกชนของสองประเทศ โดยสภานี้จะทำหน้าที่เสริมในการประสานในภูมิภาคระหว่างสภาหอการค้าของประเทศสมาชิกอาเซียน และจะมุ่งเน้นในการเพิ่มศักยภาพของภาคเอกชน โดยเฉพาะนักธุรกิจชาวบรูไนนั้นสามารถที่จะเรียนรู้จากประสบการณ์ของนักธุรกิจชาวมาเลเซีย ซึ่งมีความชำนาญในด้านธุรกิจเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในด้านเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาธุรกิจที่ดิน และอสังหาริมทรัพย์ ตลอดจนการผลิตและการจำหน่ายอาหารที่มีเครื่องหมาย “ฮาลาล” (Halal) ซึ่งเป็นตรารับรองว่าเป็นอาหารที่ชาวมุสลิมรับประทานได้

ส่วนหนึ่งของความร่วมมือทางเศรษฐกิจของบรูไนในภูมิภาคปี ค.ศ. 1994 บรูไนได้ตกลงร่วมเป็นภาคีในการจัดตั้งกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับอีก 3 ประเทศ คือ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย ความร่วมมือนี้เรียกว่า “The East ASEAN Growth Area (EAGA)” ซึ่งเป็นความร่วมมือของ 4 ประเทศ จัดตั้งขึ้นเมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ของ 4 ประเทศได้เดินทางไปพบกันที่เมืองดาเวา (Davao) ประเทศฟิลิปปินส์ เมื่อ วันที่ 24

มีนาคม 1994 และได้ตกลงร่วมกันที่จะจัดตั้งกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะสร้างบริเวณบูรไน รัฐซาราวัก ซาบาห์ และลาบวนของมาเลเซียและจังหวัดกาลิมันตัน สุลาวี และมาลุกู ของอินโดนีเซียให้เป็นศูนย์กลางการพาณิชย์ และสร้างเสริมสัมพันธภาพทางเศรษฐกิจ โดยมีรูปแบบของสามเหลี่ยมเศรษฐกิจระหว่างสิงคโปร์ ยะโฮร์ (มาเลเซีย) และบาตัม (อินโดนีเซีย) เป็นแม่แบบ

หลังจากนั้นต่อมาในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1994 ได้มีการจัดการประชุมระหว่างนักธุรกิจของ 4 ประเทศนี้ ณ เมืองดาเวา ประเทศฟิลิปปินส์ การประชุมครั้งนี้ นับเป็นครั้งแรกที่นักธุรกิจ และข้าราชการของประเทศกลุ่มเศรษฐกิจกลุ่มใหม่นี้ได้มาประชุมร่วมกันพร้อมกันนั้นก็ได้มีการจัดตั้งสภาธุรกิจแห่งอาเซียนตะวันออกเฉียงเหนือ โดยคาดหวังให้มีสำนักงานอยู่ที่ประเทศบูรไน เนื่องจากมีความพร้อมทางด้านคมนาคม โดยที่บริษัทสายการบินบูรไนก็ได้เริ่มดำเนินการในอันที่จะพัฒนาให้สนามบินระหว่างประเทศที่เมืองบันดาร์เสรีเบกาวัน เป็นศูนย์กลางการบินในภูมิภาคนี้ นอกจากนี้ยังได้พิจารณาสร้างเครือข่ายสายการบินระหว่าง 4 ประเทศนี้ในอนาคต โดยจะมีสายการบินบูรไนบินตรงไปยังเมืองดาเวา เมืองเจนเนอรัล ซานโตส และแซม โบอันกา บนเกาะมินดาเนา และเมืองเปอร์โต ปรีนเซกบนเกาะปาลาวัน

นอกจากนี้ สมาคมหอการค้าของบูรไนและฟิลิปปินส์ยังมีแผนการที่จะตั้งสภาธุรกิจขึ้น เพื่อทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือ และสนับสนุนการค้า และการลงทุนร่วมกัน โดยที่สมาคมบริษัทท่องเที่ยวบูรไน (The Brunei Association of Travel Agents) และบริษัทสาขาที่มินดาเนาจะได้จัดการรณรงค์การท่องเที่ยวร่วมกันระหว่างสองประเทศ ซึ่งเป็นเรื่องที่อยู่ในวิสัยจะดำเนินการได้ เนื่องจากสายการบินบูรไนได้จัดให้มีเที่ยวบินบินตรงจากบูรไนไปยังมินดาเนาแล้ว

นักธุรกิจชาวบูรไนค่อนข้างจะฝากความหวังไว้ที่ความร่วมมือทางเศรษฐกิจของ EAGA นี้ และมีแผนการที่จะมาลงทุน ในบริเวณนี้โดยเฉพาะในธุรกิจที่บูรไนมีความพร้อมอยู่แล้ว นั่นคือธุรกิจสายการบินระหว่างประเทศ โดยได้ทำการพัฒนาสนามบินระหว่างประเทศที่เมืองบันดาร์ เสรี เบกาวัน แล้วพร้อมกับแผนการที่จะซื้อเครื่องบินเพิ่ม เพื่อใช้ในการบริการ

นอกจากประเทศบรูไนแล้ว ประเทศสมาชิกอื่น ๆ ก็มีความคาดหวังที่จะร่วมกันพัฒนาและยกระดับเครื่องอำนวยความสะดวก และโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นในการลงทุนในภูมิภาคนี้ พร้อมกับแผนการในการอบรมและพัฒนาบุคลากรขึ้นมารองรับงานที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และถึงแม้ว่าความร่วมมือนี้จะเป็ความร่วมมือที่เริ่มต้นโดยหน่วยงานของรัฐ แต่ภาคเอกชนก็เข้ามามีส่วนสำคัญในการพัฒนาธุรกิจไม่น้อยหน้าภาครัฐบาล สำหรับธุรกิจที่คาดหวังว่าจะพัฒนาร่วมกันได้ ได้แก่ ธุรกิจก่อสร้าง การขนส่งพลังงาน ป่าไม้ ประมง และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

อย่างไรก็ตาม เพื่อเป็นการนำร่องการลงทุน บรูไนก็ได้สร้างบริเวณการค้าปลอดภาษีขึ้นที่ท่าเรือมัวรา (Muara Port) ซึ่งอยู่นอกเมืองบันดาร์ เสรี เบกาวัน โดยตั้งเป้าหมายให้เป็นสถานที่นำเข้าสินค้าต่าง ๆ ที่จะส่งไปยัง 3 เขตในประเทศสมาชิก ดังนั้น บรูไนก็จะกลายเป็นศูนย์กลางการค้า และการคมนาคมขนส่งในภูมิภาคนี้ทันที

กล่าวโดยรวมจะเห็นได้ว่า ถึงแม้ว่าแผนการในการหันเหรายได้ของประเทศจากทรัพยากรธรรมชาติน้ำมันและแก๊สธรรมชาติจะเป็นไปอย่างเชื่องช้า แต่นั่นก็มิได้หมายความว่าบรูไนไม่ให้ความสำคัญแก่เศรษฐกิจภาคอื่น ๆ ความพยายามของบรูไนในการเกาะกลุ่มกับประเทศเพื่อนบ้าน และความพยายามในการหาผู้ทางการลงทุน และขยายฐานการทำธุรกิจโดยเริ่มจากกิจการที่ตนมีความสามารถทั้งด้านทุก และโครงสร้างพื้นฐาน เช่น กิจการการบินพาณิชย์ และการคมนาคมทางอากาศ แสดงให้เห็นว่านักเศรษฐศาสตร์ของบรูไนมิได้เชื่อวชาญเพียงแค่กิจการน้ำมันเท่านั้น และหากรัฐบาลเอาจริงเอาจังกับนโยบายนี้ เชื่อว่าบรูไนจะก้าวขึ้นมาเป็นประเทศที่มีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในอนาคต แม้ว่าในวันนี้เศรษฐกิจของประเทศยังมีได้เติบโตเฉกเช่นประเทศในกลุ่มอาเซียนอื่น ๆ ก็ตาม

ข้อพึงสังเกตสำหรับเศรษฐกิจของบรูไนคือ รัฐบาลและนักธุรกิจบรูไนนั้นมักจะออกไปลงทุนในต่างประเทศมากกว่าที่จะลงทุนภายในประเทศ จะเห็นได้ว่าทั้งมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และแม้แต่ประเทศไทยเองก็ได้พยายามชักชวนนักลงทุนจากบรูไนให้เข้ามาร่วมลงทุนในประเทศของตน และมักจะเป็นกิจการที่ใช้ทุนเป็นจำนวนมาก แต่การสร้างงานในบรูไนเองกลับมีน้อย เช่น นโยบายของรัฐบาลที่จะสร้างโรงงานอุตสาหกรรมทั้งขนาดกลางและขนาดเล็กภายในประเทศให้ได้ถึง 2,000 โรง ก็ยังไม่บรรลุผล ทำให้ไม่เกิดการสร้างงานภายในประเทศ ส่งผลให้ประชาชนส่วนหนึ่งที่ผิดหวังจากการเข้ารับราชการต้องว่างงานลง และจะกลายเป็นปัญหาสังคมในอนาคตที่ตามมา หากรัฐบาลไม่สามารถหาแรงจูงใจให้ภาค

เอกชนทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศเข้าไปสร้างงานในประเทศได้ภายในอนาคตอันใกล้

2. ด้านอุตสาหกรรม

ในช่วงปีที่ผ่านมาเป็นที่สังเกตเห็นได้ชัดว่าราชวงศ์แห่งบรูไนเริ่มแสดงความเป็นห่วงอนาคตทางด้านเศรษฐกิจของบรูไนมากขึ้นและมีความพยายามที่จะเปลี่ยนการลงทุนทางด้านเศรษฐกิจของประเทศให้หันเหไปจากการพึ่งพาผลิตภัณฑ์น้ำมัน

ตัวเลขทั้งหลายได้แสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการลงทุนมีผลคืบหน้าไปบ้างแล้ว ในปี ค.ศ. 1989 อัตราการเจริญเติบโตของผลผลิตมวลรวมประชาชาติ (GDP) ได้เพิ่มขึ้นจาก 2.2% ในปี ค.ศ. 1988 มาเป็น 2.7% ในปี ค.ศ. 1990 ผลต่างที่เกิดขึ้นนี้มาจากธุรกิจภาคอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ธุรกิจน้ำมัน ซึ่งตามข้อมูลแสดงให้เห็นว่าเป็นอัตราส่วนถึงร้อยละ 40 ของ GDP เป้าหมายต่อไปของรัฐบาลคือลดการหารายได้จากการผลิตน้ำมันลงให้เหลือเพียงร้อยละ 50 ของ GDP และจะสร้างงานใหม่ ๆ ในธุรกิจอื่น ๆ นอกจากธุรกิจน้ำมันให้ได้ถึง 40,000 งานภายใน ปี ค.ศ. 2,000

รัฐบาลได้จัดตั้งกระทรวงใหม่ขึ้นมากระทรวงหนึ่งคือ กระทรวงอุตสาหกรรมและทรัพยากรธรรมชาติเมื่อเดือนมกราคม ค.ศ. 1989 ซึ่งมีนโยบายที่เอื้ออำนวยความสะดวกให้กับการลงทุนจากต่างประเทศ และเน้นหนักการลงทุนกิจกรรมระดับภูมิภาค มิได้มุ่งหมายจะแข่งขันในเชิงผลิตสินค้ากับประเทศอื่น เนื่องจากประเทศบรูไนมีขนาดเล็กและไม่มีแรงงานเพียงพอ รัฐบาลได้วางเป้าหมายเอาไว้ว่าจะสามารถชักชวนให้ต่างประเทศเข้ามาลงทุนในประเทศได้เป็นจำนวนเงินถึงพันล้านเหรียญสหรัฐอเมริกาและแผนพัฒนา 5 ปี คือ ช่วง 1991-1996 นั้น ตามสาระสำคัญของแผน 5 ปีนี้รัฐบาลมีแผนที่จะสร้างงานในภาคอุตสาหกรรมถึง 40,000 งาน ภายใน 2,000 โรงงานอุตสาหกรรม และจากงบประมาณจำนวน 5,500 ล้านเหรียญบรูไนที่รัฐบาลจัดสรรไว้สำหรับแผน 5 ปี มีแผนที่จะใช้เงินในส่วนของการค้าและอุตสาหกรรมเพียงร้อยละ 10 เท่านั้น งบประมาณส่วนที่เหลือจะตกไปอยู่ในกิจกรรมการสร้างและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานประมาณร้อยละ 20 งบประมาณก้อนใหญ่คือร้อยละ 29.3 ถูกกันไว้ใช้ในส่วนของการบริการสังคม ซึ่งรวมถึงการศึกษาสาธารณสุข และกิจการของการ

ศาสนา จากงบประมาณของรัฐจะเห็นได้ชัดว่ารัฐบาลเน้นการให้บริการแก่ประชาชนเป็นสำคัญ

อย่างไรก็ตาม นักธุรกิจภายในประเทศพากันกล่าวว่า การตอบสนองความพยายามในส่วนนี้ของรัฐบาลไม่ค่อยดีนักเท่าใดนัก แม้ว่าจะมีการเชิญชวนให้มีการลงทุนไปสู่ฮ่องกงได้หัววันและยุโรปในช่วงปีที่ผ่านมา แต่ก็มีเพียงจำนวนผู้ที่แสดงความสนใจและขอข้อมูลเพิ่มเติมเท่านั้นยังมีได้มีทุนต่างชาติจากแหล่งเหล่านี้เข้ามาบรูไน แต่ประเทศที่แสดงความสนใจที่จะมาลงทุนในบรูไนมีสองประเทศ คือ ญี่ปุ่นและเยอรมัน ซึ่งสนใจที่จะมาลงทุนอุตสาหกรรมแล้วจากซิลิกาในบรูไน แต่ก็เพียงแค่ว่าแสดงความสนใจและเข้ามาสำรวจในเบื้องต้นเท่านั้น ยังไม่มีการดำเนินการให้ก้าวหน้าไปกว่านี้ คณะรัฐบาลบรูไนได้ชักชวนบริษัททำแก้วของยุโรปให้เข้ามาทำแก้วเจียรไนในประเทศบรูไน

จากการเปิดเผยของนักธุรกิจ อุปสรรคสำคัญของการลงทุนในประเทศบรูไนคือ รัฐบาลไม่ได้พยายามอะไรนอกเหนือไปจากการ โฆษณาชวนเชื่อว่าจะรัฐบาลจะตั้งกำแพงภาษีต่ำและเก็บภาษีในอัตราต่ำ และรัฐบาลก็ได้เสนอที่จะผ่อนผันภาษีบริษัทให้กับบริษัทหรือโรงงานต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในระยะบุกเบิกนี้ได้ถึง 30% แต่รัฐบาลก็ดำเนินการในเรื่องการจัดตั้งธนาคารเพื่อการพัฒนาช้ามาก และก็ไม่ได้แสดงความเต็มใจที่จะจัดสรรเงินทุนสำหรับการดำเนินงานในการลงทุนต่างชาติ แต่อย่างไรในขณะเดียวกันสถานการณ์ในการลงทุนไม่ค่อยจะเอื้ออำนวยเท่าไรนักเนื่องจากอัตราค่าแรงงานสูง คนงานขาดความชำนาญ การตลาดภายในเล็กลงไป และทรัพยากรธรรมชาติก็ไม่มากนัก ประเด็นเหล่านี้ล้วนเป็นอุปสรรคต่อนักลงทุนต่างชาติทั้งหมด ยกเว้นในวงการธุรกิจไฮโดรคาร์บอน

โรงงานอุตสาหกรรมที่เข้ามาประกอบในบรูไนในช่วงสองปีที่ผ่านมา ได้แก่ โรงงานสิ่งทอ ซึ่งมีบริษัทจัดการอยู่ที่มาเลเซียและฮ่องกง โรงงานทั้ง 5 แห่งที่เข้ามาประกอบในบรูไนแล้ว ล้วนมีเป้าหมายเพียงต้องการจำนวนโควตาเท่านั้น และเป็นโรงงานขนาดเล็กที่ได้รับค่าตอบแทนเป็นสัดส่วนที่ไม่มากมายนัก

ในขณะที่ธุรกิจภาคน้ำมันทำกำไรให้กับต่างประเทศเป็นอย่างมากโดยเฉพาะในช่วงวิกฤตการณ์อ่าวเปอร์เซีย ธุรกิจภาคอื่นกลับไม่ค่อยทำกำไรให้กับประเทศเท่าไรนัก การลงทุนของรัฐบาลในภาคอื่น นอกเหนือจากธุรกิจน้ำมันก็ลดน้อยลง งบประมาณจำนวน 882.2 ล้านดอลลาร์บรูไนที่วางไว้สำหรับการพัฒนาโครงการต่าง ๆ ในช่วงปี ค.ศ. 1990 นั้นน้อยกว่างบประมาณที่จ่ายไปเมื่อปีที่แล้ว

ไม่มีใครสามารถคาดเดาได้ว่าทำไมรัฐบาลจึงต้องจำกัดรายจ่ายทางด้านงบประมาณลงฝ่ายหนึ่งให้ความเห็นว่า รัฐบาลต้องการที่จะดำเนินการเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ภายในแผนพัฒนา 5 ปี ให้แล้วเสร็จก่อน จึงจะหันไปเปิดโครงการใหม่ ปัจจุบันนี้รัฐบาลชะลอและแช่โครงการตลอดจนจ่ายเงินล่าช้าให้กับโครงการ ซึ่งจะเริ่มดำเนินการใหม่ ปกติว่ามีโครงการใหม่เพียงสองโครงการ คือการสร้างมหาวิทยาลัยใหม่ และการสร้างฐานทัพอากาศแห่งใหม่ที่สนามบินนานาชาติของบรูไน

ผลการล่าช้านี้มีผลกระทบกว้างต่อวงการธุรกิจและคนงานของเอกชน กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจภายในประเทศและอุตสาหกรรมก่อสร้างของบรูไนกล่าวกันว่า “บริษัทผู้รับเหมาก่อสร้างของบรูไนทั้งหลายกำลังเผชิญหน้ากับปัญหาหนัก” การชะงักงันและความล่าช้าของรัฐบาลในการจ่ายเงินให้กับบริษัทก่อสร้างเล็ก ๆ ที่ชาวบรูไนเป็นเจ้าของมีผลร้ายต่อบริษัทเหล่านี้ทำให้ต้องขึ้นศาลเป็นประจํากรณีที่ไม่จ่ายหนี้ตามสัญญา

รัฐบาลบรูไนตั้งนโยบายไว้ที่การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการสร้างอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดเล็ก จำนวน 2,000 แห่ง ซึ่งจะครอบคลุมในภาคธุรกิจอื่น ๆ เช่น โรงงานอุตสาหกรรม อุตสาหกรรมการเกษตร ป่าไม้ และอุตสาหกรรมเครื่องปั้นดินเผาแต่แผนนโยบายนี้ก็ยังไม่สู้จะประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งนี้ตามข้อวิเคราะห์ของนักวิเคราะห์ชาวสิงคโปร์ได้วิเคราะห์ไว้ว่า สาเหตุของความล้มเหลวมีหลายประการด้วยกัน เช่น ตลาดภายในมีขนาดเล็ก โครงสร้างพื้นฐาน ไม่มีประสิทธิภาพ และค่าใช้จ่ายในการทำธุรกิจมีราคาค่อนข้างสูง

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ธุรกิจภาคอุตสาหกรรมนี้จะเติบโตช้า แต่มีเชื่อว่าจะไม่มีการพัฒนาเลย โรงงานที่ได้รับการสนับสนุนขึ้นมาดำเนินการได้ค่อนข้างดีในปัจจุบัน ได้แก่ โรงงานทอผ้า โรงงานผลิตซีเมนต์ น้ำแร่ และโรงพิมพ์ โรงงานที่ไปได้ดีกว่าโรงงานอื่น ๆ ได้แก่ โรงงานสิ่งทอ ซึ่งปัจจุบันนี้ได้พัฒนาขึ้นมาเป็นสินค้าส่งออกอันดับสองรองจากน้ำมัน และแก๊ส ตามคำประกาศของกระทรวงอุตสาหกรรมและทรัพยากรธรรมชาติให้สถิติในปี ค.ศ. 1989 ซึ่งมีตัวเลขอยู่ที่ 10 ล้านเหรียญบรูไนเท่านั้น ส่วนลูกค้ารายใหญ่ของบรูไนคือสหรัฐอเมริกา ยุโรป และแคนาดา

แต่อย่างไรก็ตาม กระทรวงการคลังได้คาดการณ์ไว้ว่าในปลายศตวรรษนี้ บรูไนจะสามารถผลิตสินค้าส่งออกชนิดอื่นที่ไม่ใช่น้ำมันและแก๊สถึงร้อยละ 30 ทั้งนี้เพราะรัฐบาลได้พยายามส่งเสริมการลงทุนของนักธุรกิจภายในประเทศให้มากขึ้นด้วยสิทธิพิเศษต่าง ๆ เช่น

การยกเว้นภาษีรายได้ และการนำเข้าสู่สินค้านำเข้าและวัตถุดิบ นอกจากนี้ยังได้พยายามสนับสนุนประชาชนบรูไนให้หันเหมาทำงานกับฝ่ายเอกชนให้มากขึ้น ทั้งนี้เพราะชาวบรูไนส่วนใหญ่ นิยมการรับราชการมากกว่า เนื่องจากได้เงินเดือนสูงอีกทั้งยังได้สวัสดิการที่ดีเยี่ยมจากรัฐอีกด้วย ซึ่งทำให้ประชาชนไม่ค่อยนิยมไปทำงานกับภาคเอกชน แม้ว่าทางราชการจะหามาตรการช่วยเหลือด้วยการไม่ขึ้นเงินเดือนข้าราชการมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1983 แล้วก็ตาม แต่ความนิยมในการรับราชการยังไม่เสื่อมคลาย

รายได้ของประเทศอันคับรอกจากอุตสาหกรรมส่งออกได้แก่ รายได้อันเกิดจากการลงทุนของนักธุรกิจต่างประเทศในบรูไน และเพื่อเป็นการสนับสนุนการลงทุนจากต่างประเทศ รัฐบาลบรูไนก็ได้เตรียมพิจารณาหาหลักการในการที่จะเอื้อประโยชน์แก่ทุนต่างชาติในการร่วมทุนกับทุนภายในประเทศ ปัจจุบันการลงทุนจากต่างประเทศที่ใหญ่ที่สุดได้แก่ การลงทุนของบริษัทเชลล์ ซึ่งเข้ามาสำรวจพบน้ำมันในบรูไนตั้งแต่ ค.ศ. 1926 นอกจากนี้ยังมีบริษัทของฝรั่งเศส และมาเลเซียเช่นกัน

ผู้วิเคราะห์เศรษฐกิจการลงทุนต่างประเทศบรูไนพากันกล่าวว่า สาเหตุที่ชาวต่างชาติยังมีค่อนิยมไปลงทุนในบรูไนนั้น เกิดขึ้นด้วยสาเหตุสำคัญ 3 ประการ คือ

- 1) การขาดแคลนแรงงานฝีมือ ขาดแคลนข้อมูลทางเศรษฐกิจที่ทันสมัย
- 2) วิธีการดำเนินงานอย่างลับ ๆ และไม่โปร่งใสของรัฐบาลบรูไนทั้งกิจการด้านการเมืองและเศรษฐกิจ
- 3) ประสบความยากลำบากในการหาเจ้าหน้าที่และคนงาน เพราะชาวบรูไนนิยมรับราชการมากกว่าทำงานกับเอกชน

3. ด้านธนาคาร

สถานการณ์ทางด้านธนาคาร ปี ค.ศ. 1992 เป็นปีที่ค่อนข้างจะมั่นคง เพราะมีลูกค้าเข้ามาใช้บริการมากขึ้น นอกจากนี้ก็ยังมีสินค้านำเข้าเพิ่มขึ้นอีกเป็นจำนวนมากทำให้มีรายได้มากขึ้น ปัจจุบันบรูไนมีธนาคารทั้งหมด 7 แห่ง เป็นธนาคารต่างชาติ 6 แห่ง และธนาคารของบรูไน 1 แห่ง คือ ธนาคารแห่งบรูไน (Islamic Bank of Brunei-IBB)

ข้อมูลอีกประการหนึ่งที่ไม่เป็นที่เปิดเผยของรัฐบาลบรูไน คือ จำนวนเงินที่รัฐบาลบรูไนไปลงทุนในต่างประเทศ เงินออมต่างประเทศคาดประมาณกันว่ามีจำนวนถึง 25-30 พันล้านเหรียญสหรัฐ เงินส่วนหนึ่งของจำนวนนี้บริษัท Brunei Investment ซึ่งมีสำนักงาน

ใหญ่ที่กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ เป็นผู้บริหารเงินจำนวน 35% ของจำนวนเงินทั้งหมดในการลงทุนระยะสั้น ในปี ค.ศ. 1989 รัฐบาลบรูไนได้จัดสรรเงินจำนวน 1.27 พันล้านเหรียญบรูไน จากเงินกองทุนการพัฒนาเพื่อนำเงินจำนวนนี้มาใช้ในส่วนของ การลงทุนของภาครัฐบาล และการเสริมสร้างกองทัพอากาศของบรูไน

รายได้อีกส่วนหนึ่งของประเทศ คือการนำเงินออมของประเทศไปลงทุน เพราะรายได้จากน้ำมันมีมากจึงส่งผลให้บรูไน มีเงินออมถึง 30 พันล้านเหรียญสหรัฐอเมริกา และด้วยจำนวนประชากรประมาณ 343,000 คน สามารถคำนวณออกมาได้ว่า ประชากรบรูไนนั้นมีเงินออมคิดหัวละ 100,000 เหรียญสหรัฐอเมริกา ซึ่งนับได้ว่าเป็นรายได้ที่สูงมาก

4. ด้านการก่อสร้าง

ภาคธุรกิจที่ดูเหมือนจะได้รับโอกาสในการเติบโตมากกว่าธุรกิจอื่น ๆ คือ ธุรกิจก่อสร้าง รัฐบาลมีแผนในการสร้างสถานที่สำคัญ ๆ รวมทั้งโครงการที่อยู่อาศัยให้กับประชาชนเป็นจำนวนมาก ดังนั้นนักธุรกิจที่ดำเนินการกิจการนี้จึงจะมีโอกาสมากกว่าเพื่อน เชื่อกันว่าบริษัทผู้รับเหมาก่อสร้าง จะมีงานล้นมือในช่วง 2-3 ปี ข้างหน้านี้ เพราะรัฐบาลได้เร่งโครงการก่อสร้างหลายโครงการออกมา เช่น โครงการปรับปรุงถนน การพัฒนาคมนาคม และการสื่อสารขยายสนามบิน และในช่วงปีที่ผ่านมาธุรกิจนี้ก็จะมีงานล้นมือในการก่อสร้างอาคารบ้านเรือน ที่พักเรือนรับรอง มัสยิด ตลอดจนถนนหนทางต่าง ๆ เพื่อเตรียมฉลองงานรัชดาภิเษกครบรอบครองราช 25 ปี ของสุลต่านโบลเกียห์ จึงจะเห็นได้ชัดว่าธุรกิจภาคการก่อสร้างเติบโตมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1990 เป็นต้นมา และจะยังคงเติบโตไปอีกในอนาคต

เงินงบประมาณของปี ค.ศ. 1991 ที่คงค้างมายังปี 1992 มีประมาณ 2,700 ล้านดอลลาร์บรูไน ในขณะที่งบประมาณปี ค.ศ. 1992 ได้ตั้งไว้ถึง 3,100 ล้านดอลลาร์บรูไน แต่เนื่องจากงบประมาณของปี ค.ศ. 1991 ในบางส่วนยังไม่ได้ใช้ ดังนั้นจึงอาจจะต้องชะลอบประมาณของปี ค.ศ. 1992 ไว้ เพื่อใช้งบประมาณของปี ค.ศ. 1991 ให้แล้วเสร็จก่อนงบประมาณที่เพิ่มเติมขึ้นจนเห็นชัด ได้แก่ งบประมาณที่ให้กับกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศ กิจกรรมศาสนา กระทรวงกลาโหม และ “บริการเบ็ดเตล็ด” ซึ่งหมายถึง งบประมาณที่ใช้จ่ายในส่วนของพระราชวงศ์

2.3 เกษตรกรรม

รัฐบาลบรูไนกำลังให้ความสำคัญทางด้านเกษตรกรรมเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอาหารทะเล

บรูไน มีการนำเข้าอาหารต่าง ๆ เกือบ 80% การดูแลความปลอดภัยของผู้คนที่บริโภคอาหารจึงเป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งของรัฐ รัฐจึงมีเป้าหมายในการยกระดับผลิตภัณ์อาหารภายในประเทศให้มากขึ้น เพื่อลดเปอร์เซ็นต์การนำเข้าจากต่างประเทศ

เพื่อพัฒนาด้านการเกษตร รัฐบาลบรูไนมีเป้าหมายหลัก 4 ประการ คือ

1. สนับสนุนผลิตภัณ์ภายในประเทศจาก ข้าว พืชผัก สัตว์ปีก และปศุสัตว์
2. พัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรที่มีอยู่ทั้งหมด
3. พัฒนาผลิตภัณ์ให้มีคุณภาพ โดยใช้วิธีการที่ทันสมัย
4. ดูแลต้นไม้ หรือพันธุ์ไม้ไม่ให้กลายเป็นพันธุ์

รัฐบาลมีแผนที่จะรวบรวมพันธุ์พืชผลในท้องถิ่น และพัฒนาการเจริญเติบโตของกล้าไม้ พร้อมกับเพาะพันธุ์ไม้ให้มีปริมาณมากขึ้น นอกจากนั้นยังสนับสนุนให้ใช้ปุ๋ยจากสารอินทรีย์และใช้ยาฆ่าแมลงที่ปลอดภัยจากสารพิษ

ข้าว

ข้าวเป็นอาหารหลักของชาวบรูไน รัฐบาลจึงได้สนับสนุนให้ปลูกข้าวโดยมีโครงการต่าง ๆ เพื่อเพิ่มผลผลิต แต่ก็ยังไม่เพียงพอแก่การบริโภคจึงต้องสั่งข้าวจากต่างประเทศ เช่น ไทยเป็นประจำทุกปี ข้าวที่ได้จากภายในประเทศมีเพียง 3% เท่านั้น รัฐพยายามช่วยเหลือขั้นพื้นฐานในการปลูกข้าว เช่น ระบบการระบายน้ำ มีเขื่อนเก็บน้ำ สามารถทำนาได้ปีละ 2 ครั้ง ในบางท้องที่ เช่น ทิวเขิน เป็นต้น นอกจากนั้นยังมีการพัฒนาปุ๋ยฆ่าแมลง เป็นการเพิ่มผลผลิตของข้าว

การปศุสัตว์

ในช่วงปี 1996-1998 ผลผลิตด้านปศุสัตว์ของบรูไนมีเพียง 11% ของผลผลิตภายในประเทศ และในปี 1999 ได้เพิ่มขึ้นเป็น 20% รัฐบาลมีแผนในการพัฒนาทำฟาร์มแกะและกวางเพื่อสนองความต้องการภายในประเทศโดยรัฐได้วางเป้าหมายเพิ่มผลผลิตจาก 20 เมตริกตันเป็น 50 เมตริกตันในปี 2001-2003 ผลผลิตในปัจจุบันได้จากศูนย์เลี้ยงสัตว์ที่มี

อยู่ตามเมืองสำคัญของบรูไน ส่วนปศุสัตว์ที่นำเข้าสำคัญ ได้แก่ จากศูนย์เลี้ยงสัตว์ของรัฐบาล บรูไนในออสเตรเลีย ซึ่งมีการเลี้ยงโค กระบือ และแกะ

สัตว์ปีก

ตัวเลขผลผลิตภายในประเทศของกรมการเกษตรมีดังนี้ ไก่เนื้อ มีถึง 3.3 ล้านตัว ใน ค.ศ. 1996 และเพิ่มขึ้นเป็น 5.6 ล้านตัวใน ค.ศ. 1998 ส่วนไข่ไก่มีแนวโน้มว่าไม่ต้องพึ่งพาอาศัยจากต่างประเทศอีกแล้ว เพราะสามารถผลิตไข่ไก่ได้ตามความต้องการของประชาชน

นมสด

การผลิตนมสดภายในประเทศ ยังไม่เพียงพอับความต้องการของประชาชน จึงต้องมีการนำเข้าจากประเทศไทย อินโดนีเซีย และมาเลเซีย ชาวบรูไนบริโภคนมสดเฉลี่ยคนละ 30 ลิตรต่อปี

ผลไม้

ผลิตภัณฑ์ผลไม้ในบรูไนถือว่ามีน้อยมาก ความต้องการบริโภคจากผลไม้ท้องถิ่น ยังมีไม่เพียงพอ ผลไม้ท้องถิ่นส่วนมากได้แก่ กล้วย มะละกอ สับปะรด แดงโม ทูเรียน จำปาตะเงาะ และผลไม้ตามฤดูกาลอื่น ๆ อีก รัฐจึงต้องนำผลไม้จากต่างประเทศ เช่น ไทย รัฐบาลมีเป้าหมายเพิ่มผลผลิตผลไม้โดยการเพิ่มพื้นที่ในการเพาะปลูกให้มากขึ้นและสนับสนุนส่งเสริมด้านอุปกรณ์ต่างๆทางการเกษตรให้มากขึ้น เพื่อที่จะให้ผลไม้มีคุณภาพที่ดีขึ้นและมียอดมากขึ้น

พืชผัก

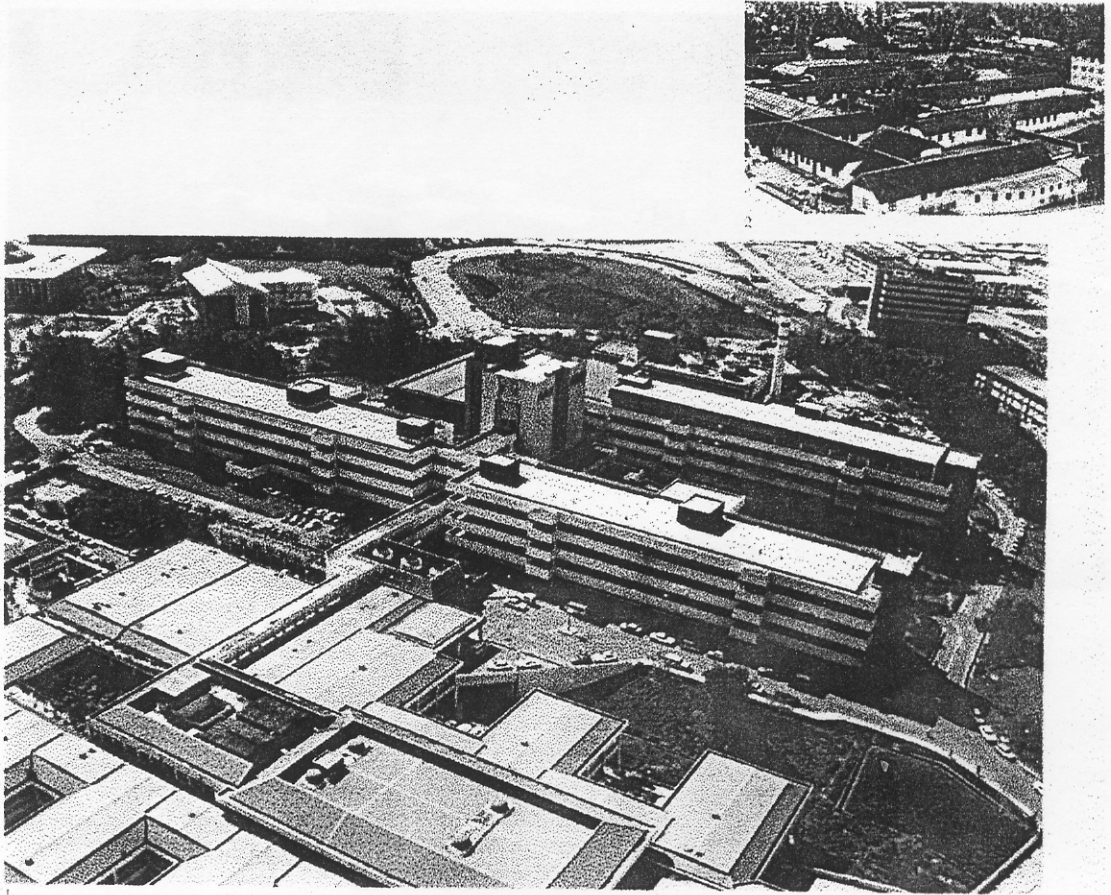
การพัฒนาด้านพืชผักมีแนวโน้มที่ดีขึ้น จากสถิติที่ผ่านมาพบว่า 70% ของพืชผักเป็นพืชผักภายในประเทศ โครงการของรัฐในการสนับสนุนการปลูกพืชผักก็คือ การทำสวน โดยการใช้เทคโนโลยีที่ก้าวหน้าทันสมัย เช่น ใช้ระบบ hydroponic (การเพาะปลูกโดยให้รากอยู่ในสารละลายที่มีแร่ธาตุผสมอยู่) ปัจจุบันมีเกษตรกรที่ทำการเพาะปลูกประเภทนี้ประมาณ 500 คน

การประมง

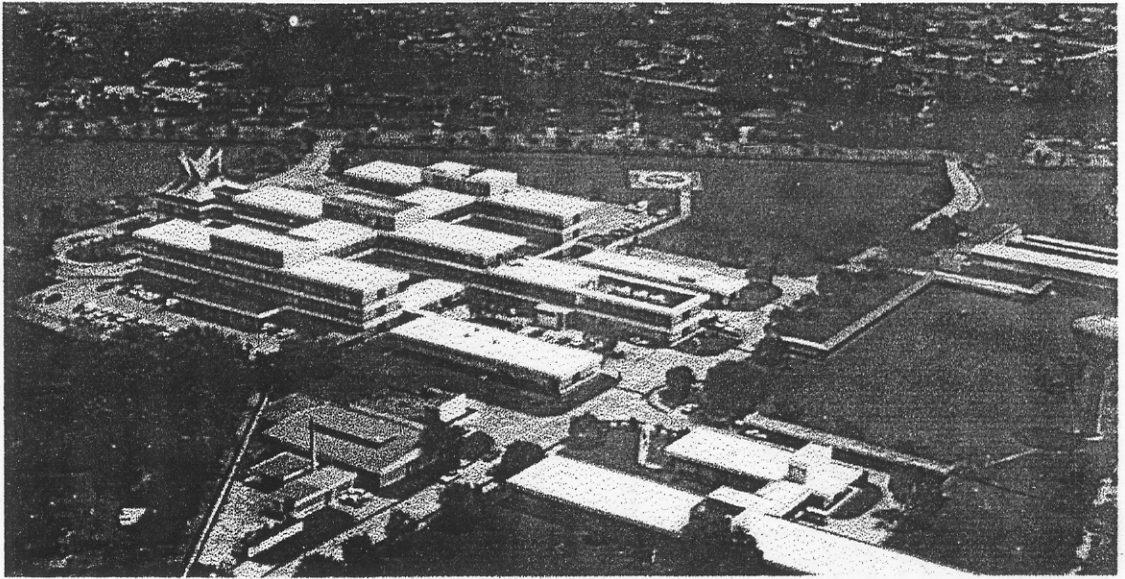
นอกจากการเพาะปลูกร การเลี้ยงสัตว์แล้ว การประมงถือเป็นเกษตรกรรมอีกประเภทหนึ่ง ปลาเป็นอาหารหลักของชาวบรูไนที่ต้องบริโภคควบคู่กับข้าว ชาวบรูไนบริโภคปลาโดยเฉลี่ยแล้วคนละ 39 กิโลกรัมต่อปี แต่การจับปลาภายในประเทศบรูไนยังไม่พอเพียงกับความ ต้องการบริโภคของชาวบรูไน รัฐบาลจึงต้องสั่งเข้าจาก ลาววน เวสตัน ลาวาส และมีรีใน ซาบาห์และซาราวัก

นอกจากการจับปลามาบริโภคแล้วยังมีการจับกุ้งและปูมาบริโภคอีกด้วย

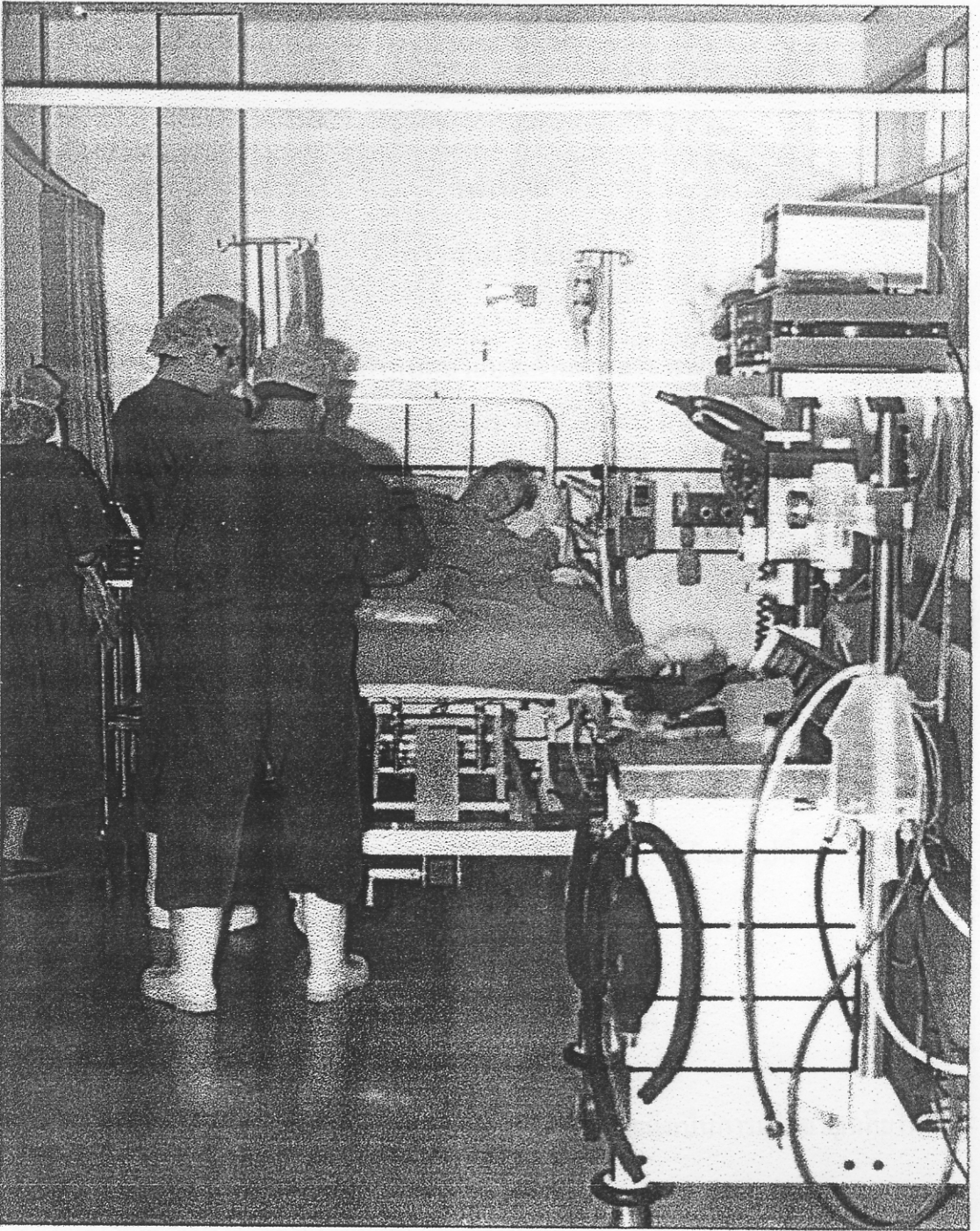
โรงพยาบาล Raja Isteri Pengiran Anak Saleha (RIPAS) เป็นโรงพยาบาลที่ใหญ่ที่สุดในบรูไน
ภาพบน : เป็นโรงพยาบาลเก่า (Brunei General Hospital)

ที่มา : Memimpin Rakyat Kekal Bahagia หน้า 250

โรงพยาบาล สุรี เสรี เบกาวัน ที่กัวลาบือเลด

ที่มา : Memimpin Rakyat Kekal Bahagia หน้า 251

A patient being treated at the Coronary Care Centre of the RIPAS Hospital.

ผู้ป่วยได้รับการรักษาที่ Coronary Care Center แห่งโรงพยาบาล RIPAS

ที่มา : Brunei Darussalam 1994/1995 หน้า 157